

ΕΝΤΥΠΟ
ΚΛΕΙΣΤΟ
ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ
1582/2000

(319 -
272 π. Χ.)

ΠΥΡΡΟΣ

Δυναμική
Επικοινωνία

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32 - 106 83 ΑΘΗΝΑ ● ΤΗΛ: 010-8233830 - FAX: 010-8238468 ● ΕΤΟΣ 2ο - ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 10, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ 2002 ● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: 1,47 ΕΥΡΩ

Η ΓΝΩΜΗ ΜΑΣ

ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

ΑΡΧΙΖΑΝ οι ζυμώσεις για τις επερχόμενες δημοτικές εκλογές, κυρίως συζητήσεις για υποψηφίους και κατάρτιση συνδυασμών, και δευτερευόντως για θέματα των τοπικών κοινωνιών.

Η Ηπειρωτική Αποδημία δεν είναι αμέτοχη σ' αυτές τις διαδικασίες. Από τη θέση και το ρόλο της, ρόλος ανάδειξης και προβολής των θεμάτων του γενέθλιου τόπου, έχει κάθε λόγο να ενδιαφέρεται για τις εξελίξεις.

Οι αποδημικοί φορείς, Σύλλογοι, Αδελφότητες και Ομοσπονδίες, θα ήταν λάθος ωστόσο να εμπελαθούν σε επιλογές «καλών» και «κακών» υποψηφίων ή στην υποστήριξη του ενός ή του άλλου.

Έχουν χρέος, μέσα από την πορεία προς τις εκλογές, να ενισχύσουν το διάλογο για τα τοπικά θέματα, να εξασφαλίσουν δεσμεύσεις από όλους τους υποψηφίους και κυρίως να δηλώσουν ότι ανεξαρτήτως του αποτελέσματος, η απαίτηση για τη συνεργασία τους με τις δημοτικές και κοινοτικές διοικήσεις είναι δεδομένη.

Η εκτίμηση αυτή δεν αποκλείει τη γόνιμη κριτική στάση, σε όσα θέματα υπάρχουν διαφορετικές εκτιμήσεις. Αλλά αυτή πολύ απέχει από την στεία αντιπαράθεση και την υποστήριξη διαφόρων σκοπιμοτήτων.

Άλλο θέμα, βεβαίως, τι θα πράξουν μεμονωμένα πρόσωπα, στελέχη της Ηπειρωτικής Αποδημίας. Ποιον θα υποστηρίξουν και εάν τα ίδια θα τεθούν στην υπηρεσία κάποιου συνδυασμού. Αυτό είναι θεμιτό και επιβεβλημένο. Και λέμε επιβεβλημένο, γιατί για αρκετά χωριά, η Ηπειρωτική Αποδημία και σήμερα αποτελεί τον τροφодότη των στελεχών.

Τέλος, οι δημοτικοί άρχοντες πρέπει να κατανοήσουν ότι οι Απόδημοι δεν είναι μόνο για την ψήφο. Πρέπει να τους θυμούνται όλη την τετραετία.

Γιατί, μπορεί να είναι χωροταξικά μακριά, αλλά η ψυχή και η ζωή τους είναι κοντά και μέσα στον γενέθλιο τόπο. Αποτελούν την προέκτασή του στην «ξενιτιά» και έχουν κάθε λόγο γι' αυτόν.

Στις **16 Ιουνίου** η εκδήλωση της Πανηπειρωτικής για το **Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης**

10% ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Σε μια περίοδο, κατά την οποία πολύς λόγος γίνεται για το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος (Π.Σ.Ε), παίρνει την πρωτοβουλία να εξειδικεύσει το θέμα αυτό σε ό,τι αφορά την Ήπειρο.

Στη συνεδρίασή του στις 23 Απριλίου 2002, το Διοικητικό Συμβούλιο της Π.Σ.Ε ασχολήθηκε κατά κύριο λόγο με την πραγματοποίηση μεγάλης εκδήλωσης, με θέμα «Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΗΠΕΙΡΟΣ». Η εκδήλωση θα γίνει στις **16 Ιουνίου 2002** στο **Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών** (Κλεισθένους 15, 7ος όροφος) και θα πάρουν μέρος: Το αρμόδιο υπουργείο (Οικονομίας και Οικονομικών), ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, οι βουλευτές της Ηπείρου, εκπρόσωποι κομμάτων, οι νομάρχες και οι δήμαρχοι της Ηπείρου, καθώς και αποδημικοί φορείς.

Η εκδήλωση θα αρχίσει με την εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου, την οποία θα παρουσιάσει ο πρόεδρος **Κώστας Αλεξίου**, στη συνέχεια θα κληθεί να μι-

λήσει ο αρμόδιος υφυπουργός κ. Πάττας και θα ακολουθήσουν οι παρεμβάσεις του Περιφερειάρχη Ηπείρου **Παύλου Παπαδόπουλου**, των βουλευτών, των κομμάτων και των δημάρχων, καθώς και εκπροσώπων των Ηπειρωτικών Ομοσπονδιών.

Σημειώνουμε τη θέση της Πανηπειρωτικής για αναδιανομή του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης με διεκδίκηση όχι μόνο του **10% για την Ήπειρο** (το ύψος του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης ανέρχεται σε 17.5 τρις. δρχ), αλλά και τη διοχέτευσή του σε μεγάλα έργα που έχει ανάγκη ο τόπος και που δυστυχώς οι πρώτες ενδείξεις τα φέρνουν ως «μη επιβέβητα».

Οι Ηπειρώτες θα απαιτήσουν άμεσα μια φορά έργα για την περιοχή και όχι λόγια. Η σιδηροδρομική σύνδεση, το φυσικό αέριο, ο κάθετος οδικός άξονας, τα μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα, η προστασία και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων, του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, είναι θέματα ζωτικής σημασίας για την Ήπειρο.

Να και μια καλή πρωτιά!

Η Ήπειρος «βγάζει» αριστούχους μαθητές

Οι περρινοί τελειόφοιτοι Λυκείου από την Ήπειρο (και τη Θεσσαλία) κατάφεραν να αποδώσουν καλύτερα από τους συνομηλίκους τους άλλων περιοχών της Ελλάδας.

Σύμφωνα με έρευνα του **Ινστιτούτου Στατιστικής Τεκμηρίωσης, Ανάλυσης και Έρευνας του Τμήματος Στατιστικής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών**, το 8,18% των τελειοφοίτων από την Ήπειρο ολοκλήρωσε τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με βαθμό απολυτηρίου άνω του 19. Είναι το μεγαλύτερο ποσοστό σε όλες τις περιοχές της χώρας, ακολουθεί δε η Θεσσαλία με ποσοστό 7,36%. Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι το ποσοστό που δεν έλαβαν απολυτήριο είναι το μικρότερο σε όλη τη χώρα (0,99%).

Η παράδοση, παρά τις σημερινές δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα Ηπειρωτόπουλα, καλά κρατεί. Πρώτοι στα γράμματα...

ΑΛΛΑΖΕΙ Ο ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ

Μονοεδρική η Θεσπρωτία

Αλλάζει ο εκλογικός χάρτης της χώρας, με την ανακατανομή των βουλευτικών εδρών σε 13 περιφέρειες, λόγω των μεταβολών από την απογραφή του 2001. Ανάμεσα στις περιοχές είναι και η Θεσπρωτία, η οποία γίνεται πλέον **μονοεδρική** (από **δυοεδρική**) εκλογική περιφέρεια.

Θυμίζουμε ότι από τις εκλογές του 2000 αναδείχθηκαν βουλευτές οι **Αλέκος Παπαδόπουλος** (ΠΑΣΟΚ 46,83%) και **Αντώνης Μπέζας** (ΝΔ 42,92%).

Ο πραγματικός πληθυσμός της Ηπείρου, κατά νόμο, με βάση την απογραφή της Στατιστικής Υπηρεσίας το 2001, έχει ως εξής: (Πραγματικός πληθυσμός - Ομοδημότες - Ετεροδημότες - Αλλοδαποί)

ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΑΣ: 78.134 (66.179, 9.794, 2.161)

ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ: 46.091 (37.252, 6.075, 2.764)

ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ: 170.239 (119.164, 42.277, 8.598)

ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ: 59.356 (48.884, 6.928, 3.544)

ΣΥΝΟΛΟ ΗΠΕΙΡΟΥ: 353.984 (271.479, 65.274, 20.524)

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ: 10.964.080 (7.732.080, 2.434.907, 797.093)

Ηττηθήκαμε δολίως!

ΠΩΝΥΜΩΣ

Σελ. 2

Με τη ματιά
του συγγραφέα
Βαγγέλη Κούτα

ΤΟ ΘΕΜΑ

Η ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ
ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σελ. 8 - 9

Η ΑΛΛΗ ΜΑΤΙΑ
ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

➤ Η δολοφονία του μικρού κοριτσιού στα Γιάννενα, συντάραξε όλη την Ελλάδα. Πώς να γλυκάνεις τον πόνο των γονιών; Πού να βρεις λόγια παρηγοριάς; Ποιο βάλαμο θα κλείσει τις πληγές της ψυχής τους; Και κει πού αναρωτιέσαι για όλα όσα συμβαίνουν γύρω μας, για τη χαμένη ανθρωπιά μας, έρχονται και τα τηλεοπτικά κανάλια και σε αποτρελίζουν. Το τι είδαν τα μάτια μας, το τι άκουσαν τα αυτιά μας, με αφορμή το αποτρόπαιο αυτό γεγονός, δεν περιγράφεται.

➤ Όλα στο βωμό της τηλεθέασης. Όλα στο βωμό του κέρδους. Ούτε ιερό, ούτε όσιο.

➤ Βρε, αθεόφοβοι, αφήστε τους ανθρώπους στον πόνο τους. Σεβαστείτε τη στιγμή. Δεν είναι όλα για πούλημα.

➤ Και βεβαίως, τώρα θυμηθήκατε τα Γιάννενα και την Ήπειρο. Τώρα στείλατε και απεσταλμένους, δημιουργήσατε και ανοικτές συνδέσεις, βρήκατε και ανταποκριτές και αυτόπτες μάρτυρες.

➤ Αυτό είναι το ενδιαφέρον σας για την ελληνική περιφέρεια; Αυτή είναι για σας η Ήπειρος; Όταν οι Ηπειρώτες δίνουν αγώνες για να καλύτερέψουν τη ζωή τους, το σύρμα της επικοινωνίας σας είναι κομμένο.

➤ Πού να βρείτε τηλεοπτικό χρόνο για τους ξωμάχους της Ηπείρου, για τα αιτήματά τους, για τη δημιουργία τους.

➤ Βολεύεστε στη μικρότητά σας κι αφήστε σε εμάς το δικαίωμα να «φυλακίσουμε» το βλέμμα της μικρής Ηπειρωτοπούλας Μαρίας στην καρδιά μας. Γιατί γνωρίζουμε καλύτερα από εσάς να το «ερμηνεύουμε» και να το μεταφέρουμε στα παιδιά μας.

➤ Στα παιδιά μας, τα οποία παρά τις δυσκολίες, έχουν όνειρα, στόχους και δημιουργούν. Πρώτα τα Ηπειρωτόπουλα, μαθητές Λυκείου, σε όλη την Ελλάδα, με υψηλή βαθμολογία και με χαμηλό ποσοστό εγκατάλειψης των σχολείων τους. (Ρεπορτάζ στην πρώτη σελίδα του «ΠΥΡΡΟΥ»).

➤ Το βραβείο Καλύτερης Εμφάνισης απέσπασε το 3ο Λύκειο Άρτας για την εφημερίδα του το «Μήνυμα», που εδώ και έξι χρόνια εκδίδει το σχολείο, στον 9ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Μαθητικών Εντύπων που διοργάνωσε η εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ».

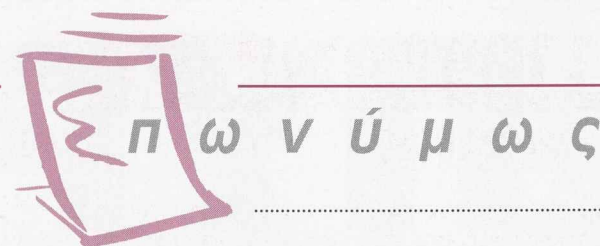
➤ Στα Θεοδώρανα, είναι δύσκολο να ζήσεις το χειμώνα. Μα τούτο το ακρόκορφο χωριό της Άρτας διάλεξε για μόνιμη κατοικία το νεαρό ζευγάρι, η Βασιλική και ο Ιωάννης Ζαλοκώστας. Και κει έφεραν στον κόσμο μια καινούργια ζωή. Χρόνια είχε να ακουστεί κλάμα μωρού στα Θεοδώρανα και στα Τζουμέρκα όλα.

➤ Επιδέχονται οι νέοι μας. Αγαπούν τον τόπο τους. Κι αναπνέουν με τις μπουδιές του. Ακόμα. Στριζόμενοι στις δικές τους δυνάμεις. Λίγα τ' αποκομψία.

➤ Και από κοντά και οι μεγαλύτεροι. Που με όσες δυνάμεις τους έχουν απομείνει ακολουθούν τα χνάρια του τόπου. Να τα περιώσουν από τη λαίλαπα της εποχής. Να τα φωτίσουν με το φως του ήλιου και να τα δώσουν παρακαταθήκη στις επόμενες γενιές. Να μάθουν κι αυτές, να διδαχθούν, να ζήσουν την ιστορία του τόπου.

➤ Όπως ο Αγάπιος Τόλης στο Ζαγόρι (σελ. 11), ο Παντελής Καραλής στη Χώσεψη, άηθοι στη Λάκκα Σούλι, στο Πέτα, στα Γιάννενα, στην Πρέβεζα και στη Θεσπρωτία.

➤ Αυτό είναι ένα κομμάτι της Ηπείρου μας. Λαμπερό, αισιόδοξο, επιδοφόρο. Οι άνθρωποι εκεί ξέρουν να μοιρολογούν. Μα τούτο το μοιρολόι δεν είναι μόνο του θανάτου. Είναι και της ζωής και της δημιουργίας.

ΜΕ ΤΟΝ
ΒΑΓΓΕΛΗ ΚΟΥΤΑ

Ηττηθήκαμε δολίως!

Προμήνυμα γρήγορης καταιγίδας!

Πάνω προς την κορφή, στο προσήλιο, τ' αγρίμια κάνουν τη δική τους αργόσυρτη συναυλία. Βαθιά στο βάθτο φωνάζουν οι αργυροπελεκάνοι. Απ' τη μια βούρλα, ψαθιά και καθαμιές. Απ'

την άλλη ασφάκες, γκορτσιές και φραγκοσυκιές, που πήραν το δικό τους μερίδιο σε τούτη την άκρη της γης.

Το 1884 ο ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ γράφει:

«Χωρίον Βίβλα ιδιόκτητόν ποτε χωρίον της Μονής Ροδιάς, νυν δε του τεκεφαήκ πασσά, έχον 12 οικογενείας, Ναόν του αγίου Νικολαίου».

Έφυγε ο Τεκέ Φαήκ Πασάς. Έρθαν και φύγαν οι Αθηναίοι του Αλή Πασά. Φύγαν οι Γερμανοί και προσαπθήσαμε ν' αφανιστούμε μεταξύ μας. Αλήθεια, τι μοιράζαμε;

Βαθιά στα φαράγγια και τις κορφές της Πίνδου, τις νύχτες ακούγονται τα βογγητά των λαβωμένων. Τα πλατάνια συνομιλούν νοσταλγικά με τον Άραχθο και τον Αχέροντα.

Διηγούνται περασμένα μεγαλεία.

Η καταιγίδα ξέπληνε το αίμα.

Ο εχθρός τα κατάφερε. Οι λόγγοι θέριεψαν, άδειοι από ζωντανούς.

Εγώ νοσταλγώ και αναρωτιέμαι, θωρώντας την έρημη Ήπειρο Χώρα.

Γιατί τόσες θυσίες; Πού είναι τα παιδιά μας;

Ηττηθήκαμε δολίως!

Ο Βαγγέλης Κούτας είναι συγγραφέας και κατάγεται από τη Βίβλα της Άρτας.

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΑΠΟΔΗΜΙΚΑ

ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

✱ «Της Κοκκινιάς τα χαιρετίσματα». Αυτός είναι ο τίτλος της εφημερίδας της Αδελφότητας Αποδήμων Κοκκινιάς Φιλιππίνων Θεσπρωτίας, η οποία κυκλοφόρησε προσφάτως, ως τριμηνιαία περιοδική έκδοση. «Επιθυμούμε η εφημερίδουλα μας αυτή - τονίζεται στο σχόλιο της Συντακτικής Επιτροπής - να καταστεί ένα μικρό μετερίζι από το οποίο θα πηγαίνει ανόθευτο το άρωμα του πατριωτισμού, θα καλλιεργείται το αίσθημα της ευθύνης και θα ακούγεται υπεύθυνη η φωνή μας στα θέματα και τα προβλήματα που μας αγγίζουν και μας αφορούν ως άτομα της ίδιας καταγωγής». Η Κοκκινιά είναι ο τόπος καταγωγής του αιμνήστου προέδρου της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδος Ζήκου Ντίνου.

Προς
Εφημερίδα ΠΥΡΡΟΣ
Οικονόμου 32 Αθήνα 106 83

Η συμβολή του «ΠΥΡΡΟΥ» στην «ΠΙΤΑ ΤΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΗ»

Αγαπητέ Συμπατριώτη,

Η συμβολή σας για την επιτυχία της μεγαλειώδους πολιτιστικής εκδήλωσης της Πανεπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας, την Κυριακή 27 Ιανουαρίου 10π.μ στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, ήταν σημαντική.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος στηρίξαμε αυτή την επιτυχία στην εθελοντική προσφορά και την ενωμένη δύναμη των συλλόγων - μελών μας, στη νέα γενιά, τα εκατοντάδες ηπειρωτόπουλα που έλαβαν μέρος, στους μουσικούς και τους τραγουδιστές μας, στους δημοσιογράφους και κυρίως τους επιχειρηματίες συμπατριώτες σαν εσάς οι οποίοι εμπνεόμενοι από την ιδέα της ευεργεσίας και ωθούμενοι από την αγάπη προς την ιδιαίτερη πατρίδα τους την ενίσχυσαν ηθικά και υλικά. Και δεν διαψευστήκαμε, πάνω από 20.000 Ηπειρώτες κατέκλυσαν το Στάδιο, μια αληθινή κοσμοπλημύρρα, η άλλη Ηπειρος, η εκτός των συνόρων, μεγαλούργησε και πάλι.

Σας οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ. Να είστε πάντα καλά και να έχετε ακόμα μεγαλύτερες επιτυχίες στην επιχειρηματική σας δραστηριότητα.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς
Για το 45 της Π.Σ.Ε.

Ο Πρόεδρος
Κώστας Αλεξίου

Ο Γεν. Γραμματέας
Σωτήρης Κολιούσης

«ΜΑΘΕ ΠΟΥ ΚΑΙ ΠΩΣ ΨΗΦΙΖΕΙΣ»

Ενημερωτική εκστρατεία με σύνθημα «μάθε πού ψηφίζεις» ξεκίνησε το υπουργείο Εσωτερικών, με αφορμή την αλλαγή του τρόπου διεξαγωγής των εκλογών.

Σύμφωνα με τη νέα εκλογική νομοθεσία:

1. Καταργείται πλέον το εκλογικό βιβλιόριο και θα ψηφίζουμε με την αστυνομική μας ταυτότητα ή κάποιο άλλο αποδεικτικό έγγραφο.

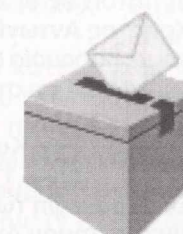
2. Όλοι οι πολίτες ψηφίζουν στο δήμο που έχουν την οικογενειακή τους μερίδα.

3. Καταργούνται οι ενορίες και κάθε δήμος χωρίζεται σε εκλογικά διαμερίσματα.

4. Οι εγγραφές των νέων ψηφοφόρων γίνονται αυτόματα με βάση τα δημοτολόγια.

Το υπουργείο καλεί όλους τους

Έλληνες πολίτες να απευθυνθούν στους δήμους στους οποίους είναι εγγεγραμμένοι για να διαπιστώσουν ότι έχουν καταχωρηθεί τα στοιχεία τους στους εκλογικούς καταλόγους. Επίσης, μπορούν να επικοινωνήσουν με τον αριθμό 1464 για περισσότερες πληροφορίες. Εξάλλου, το υπουργείο απέστειλε επιστολή σε όλους τους δημάρχους με την οποία τους καλεί να συγροτήσουν άμεσα διακομματική επιτροπή σε κάθε δήμο για τον έλεγχο των εκλογικών καταλόγων. Υπενθυμίζεται πως η τελευταία προθεσμία για την οποία αλλαγή από μέρους των πολιτών είναι η 30ή Ιουνίου 2002. Αμέσως μετά διαμορφώνονται οι τελικοί κατάλογοι, οι οποίοι θα δοθούν στα κόμματα στο τέλος του Ιουνίου του 2002.

ΝΕΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

● ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ: Πρόεδρος Σπύρος Φασούλας, αντιπρόεδρος Απόστολος Βονιάρος, γραμματέας Δημήτρης Ζαγκλής, ταμίας Ελένη Ζαφειρίου, μέλη Κική Σακουλά, Ιωάννα Κωνσταντίνου, Ευαγγελία Φασούλα.

● ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΡΤΑΣ: Πρόεδρος Χρήστος Αντωνίου, αντιπρόεδρος Γεώργιος Γιώτης, γραμματέας Γλυκερία Γιώτη, ταμίας Δημήτριος Τάτσος, ειδ. γραμματέας Θεοφάνης Φακίτσας, δημόσιες σχέσεις Χρήστος Φούκας, Ουρανία Σιαφάρικα.

**ΚΟΥΤΑΣ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ**

**ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ 73
ΚΑΛΟΓΡΕΖΑ**

ΤΗΛ.:
010 27.75.706
010 27.58.546

“ ΠΥΡΡΟΣ ”

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ 32
106 83 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 010 - 82 33 830
FAX: 010 - 82 38 468

Δυναμική Επικοινωνία

ΔΙΗΜΗΝΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

● ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ: ΜΑΡΙΑ ΛΑΜΑΡΗ ● ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΙΖΟΣ

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ: Θ. ΠΑΠΑΛΗΙΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑ, ΜΑΝΤΖΑΚΟΥ 3, ΑΘΗΝΑ
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΤΗΣΙΩΣ: ΦΥΣΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ 14,67 ΕΥΡΩ - ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΕΣ, ΣΥΛΛΟΓΟΙ: 29,35 ΕΥΡΩ
ΔΗΜΟΙ - ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ - ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ - ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ: 58,69 ΕΥΡΩ
ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ: 29,35 ΕΥΡΩ - ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ 30 ΔΟΛΑΡΙΑ ΗΠΑ

Οι απόψεις που εκφράζονται στα ενυπόγραφα κείμενα δεν εκφράζουν απαραίτητα και τη γνώμη της εφημερίδας - Ασυγκρότητος η παρατήρησης -

Η ΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΑΠΟΔΗΜΙΚΑ

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΙΩΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟ ΠΑΡΤΙ

«Εμείς αδερφέ μου τραγουδάμε για να σμιζούμε...» Γ. Ρίτσος.
Εκεί ψηλά στο Λυκαβηττό, κοντά στη Δεξαμενή, την Κυριακή 7 του Απριλίου, βρήκε ε-
φαρμογή ο Έξοχος αυτός στίχος του πανεθνικού Γιάννη Ρίτσου.
Στο Sea Satin της οδού Φωκυλίδος, μέρ' την καρδιά της Αθήνας, πραγματοποιήθηκε
μια υπέροχη συνάντηση.

Με πρωτοβουλία της Αδελφότητας Καταρρακτιωτών Ιωαννίνων, και κυρίως της Προ-
έδρου Κας Λίτσας Γκόγκου, προγραμματίστηκε συνάντηση της νεοθιάς, πάρτι για
νέους... και όχι μόνο.

Η πρόταση της Προέδρου έτυχε της ένθερμης ανταπόκρισης από τον άνθρωπο ψυ-
χή και καρδιά του Sea Satin, τον Μίμη Φούκα.

Ο Καταρρακτιώτης Μίμης Φούκας γεννημένος και μεγαλωμένος στην Αθήνα, αν-
δρώθηκε επαγγελματικά στην κοσμοπολίτικη Μύκονο ακολουθώντας επί σειρά ετών
τον πατέρα του στις επαγγελματικές του δραστηριότητες.

Τελευταία ευτύχησε να δημιουργήσει με τους συνεργάτες του την εξαιρετική αυτή
επιχείρηση στο κέντρο της Αθήνας, αντίστοιχη της καθοκαιρινής στη Μύκονο.

Εκεί λοιπόν, στο Sea Satin (πρώην Caprice) του Κολλωναίου, συναντήθηκαν οι νέοι
μας αλλά και αρκετοί... ώριμοι!!! Εκεί, που όλα χτυπούν στους ρυθμούς της σύγχρονης
πρωτεύουσας, συναντήθηκαν τα μοντέρνα ακούσματα, ελληνικά και ξένα, με το γλυ-
κόλαλο κλαρίνο και τους ήχους της αρχέγονης και πάντα μαγευτικής ηπειρώτικης μου-
σικής. Εκεί αντάμωσαν γενιές, διασταυρώθηκαν τρυφερά οι ματιές, γλυκάνανε τα
βρέμματα.

Και δεν ήταν μόνο τα όσα εξαιρετικά προσφέρθηκαν -ΟΛΑ ΕΝΤΕΛΩΣ ΔΩΡΕΑΝ- όσο ο
τρόπος που απλόχερα ξεδιπλώνονταν στα καθιστωμένα τραπέζια: ποτά, εδέσματα
και γλυκά. Σημαντική ποσότητα ποτών προσφέρθηκε από τα αδελφία Δημήτρη και Λά-
ζαρο Φούκα, που αναπτύσσουν με επιτυχία σειρά καταστημάτων με ποτά.

Εκεί, λοιπόν, κάθε Σάββατο και Κυριακή κάνουν πάρτι οι παραδοσιακές ηπειρώτικες
θαλασσιές, από τα χέρια της Ευδοξίας, μνάς του Μίμη Φούκα, με τις εκλεπτυσμέ-
νες γεύσεις της σύγχρονης κουζίνας, ελληνικής και ξένης. Ο Μίμης αλλά και η αδελ-
φή του Βάσω στο ρόλο του συντονιστή, εξυπνέτησαν διακριτικά και με μαεστρία, ο
Γιώργος, ο πατέρας τους, με τρόπο αθόρυβο, ικανοποίησε ως μετρ στο σερβίρισμα.

Εκεί, στο Sea Satin, ανταμώσαμε μια ΥΠΕΡΟΧΗ ΒΡΑΔΙΑ, όλοι όσοι ανταποκριθήκαμε
στο κάλεσμα της Αδελφότητάς μας. Να εκφράσουμε την ευχή η Αδελφότητα να μπο-
ρέσει κάποτε να ανταποδώσει, σε αυτού του είδους τις ευγενικές χειρονομίες, με το
παραδοσιακό πιάτο γιαχνί και ένα γνήσιο ηπειρώτικο γλέντι στην πλατεία του Κατα-
ράκτη κάτω από τον πλάτανο - με φόντο τα βουνά του Κασσιδιάρη και της Παραμυθιάς.
ΕΥΓΕ ΣΕ ΟΛΟΥΣ!

ΛΑΖΑΡΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Τζουμερκών

Σ τις 3 Απριλίου στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών έγινε η συνάντηση του Κλη-
μακίου Αθηνών της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Τζουμερκών, η οποία
είχε ως σκοπό την ενημέρωση για τη δράση της Εταιρείας και τη διατύπωση προτά-
σεων. Παραβρέθηκαν 40 Τζουμερκιώτες, αριθμός ο οποίος κρίνεται ικανοποιητικός α-
πό τους υπευθύνους. Σκοπός της Εταιρείας (πρόεδρος ο Νίκος Μπριασούλης, από τα
Άγναντα, φιλόλογος καθηγητής) είναι η ανάδειξη του Τζουμερκιώτικου Πολιτισμού, σε
όλες του τις μορφές. Προς το σκοπό αυτό εκδίδει και ετήσιο περιοδικό τα
«ΤΖΟΥΜΕΡΚΙΩΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ» (έχουν εκδοθεί ως τώρα δύο τεύχη και ετοιμάζεται το
τεύχος του καλοκαιριού).

Έδρα της Εταιρείας είναι τα Άγναντα και όπως μας δήλωσε ο αντιπρόεδρος Χρή-
στος Παπακίτσος η Εταιρεία κάνει προσπάθειες να εγκαθιδρύσει έναν τον Τζουμερκιώ-
τικό χώρο (Άρτας, Ιωαννίνων και Τρικλίων) και να στηρίξει κάθε προσπάθεια που στο-
χεύει στην συγκέντρωση και ανάδειξη του πολιτισμού του (βιβλιοθήκες, μουσεία κ.λπ.).

Στο κλημάκι των Αθηνών, συμμετέχουν, μαζί με τον κ. Παπακίτσο (από τα Άγνα-
ντα), και οι Στέφανος Φίλος συγγραφέας (Άγναντα) και Πύρρος Παπαδημητρίου (Βουρ-
γαρέλι). Στη συνάντηση παρέστησαν και οι Κώστας Αλεξίου πρόεδρος της Πανεπει-
ρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλήδος και Χρήστος Λαναράς πρόεδρος της Ομοσπονδίας
Τζουμερκιωτών.

Η Γενική Συνέλευση της Εταιρείας θα γίνει το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου στο
Βουργαρέλι, η οποία θα είναι και Αρχαιρεσιακή.

Η ΚΩΣΤΗΛΑΤΑ ΣΤΙΣ ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ

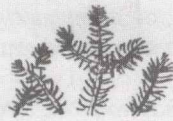
Κ ΑΛΕΞΜΕΝΟ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του Χορευτικό Τμήμα του Λαογραφικού Συλλόγου Κωστήλατα Θεοδωριάνων (έδρα Άρτα), θα επισκεφθεί τις Βρυξέλλες. Το ταξίδι θα πραγ-
ματοποιηθεί τον Ιούνιο, θα είναι διάρκειας δέκα ημερών και εκτός των άλλων θα περιλαμβάνει τρεις χορευτικές εμφανίσεις και ξενάγηση στην έδρα του Ευρω-
παϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και επίσκεψη στο Άμστερνταμ και στην Μπριζ. Το τα-
ξίδι εντάσσεται στα προγράμματα επισκέψεων Συλλόγων. Το χορευτικό τμήμα
θα αποτελείται από τριάντα πέντε άτομα, χορευτές, μουσικούς, συνοδούς.

ΠΙΝΔΟΣ

Συνέχεια προηγούμενου - ΜΕΡΟΣ Β'

ΠΙΝΔΟΣ

ΣΟΦΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Είδα τ' αυτοκί-
νητο να ξεκι-
νάει για να
κατακτήσει την Πίνδο
απ' το Καρπενήσι, απ'
την Καρδίτσα, από τα
Τρίκαλα, απ' τα Γρε-
βενά, από τα Γιάννι-
να, από την Άρτα.
Προχωρεί ως ένα ση-
μείο και σταματάει.
Πίσω του ο χειμώνας
απειλεί κιόλας το δρό-
μο που χάραξε λαχα-
νιάζοντας. Μπροστά

το τείχος σηκώνεται αδιαπέραστο, οι
αλυσίδες δένουν ολόγυρα, το μυστή-
ριο συνεχίζεται. Η Πίνδος γελάει και
με τις χλιδες πτυχές της για την προ-
σπάθεια των ανθρώπων και, απρό-
σιτη στον πολιτισμό τους, μένει κλει-
σμένη στον εαυτό της.

Τ' άλλα βουνά απ' την κορυφή τους
στο πρώτο βλέμμα προδίδουν το μυ-
στικό τους. Οι ορειβατικοί σύλλογοι
σε λίγες μέρες κάνουν το γύρο τους.
Όλα απειλούν τη μοναξιά τους. Ολό-
γυρά τους νιώθουν να σαλεύει ο πο-
λιτισμός. Ακούνη το σφυγμό της πο-
λιτείας. Η κοινή θάλασσα τους φέ-
ρει μηνύματα απ' όλο τον κόσμο. Οχυ-
ρώνονται βέβαια πίσω απ' την περι-
φρόνηση - γιατί είναι κοινός νόμος
των βουνών η μεγάλη περιφρόνηση
για τον κάμπο. Μα

έστω και για να
τον περιφρονή-
σουν, δε μπορούν
να αγνοήσουν τον
κάμπο.

Απ' το Σμόλικα,
την ψηλότερη κο-
ρυφή της Πίνδου,
τη δεύτερη κορυ-
φή της Ελλάδας - κάπου 200 μέτρα
μόνο πιο χαμηλή απ' τον Όλυμπο - δε
θα ήγνε τίποτ' άλλο από βουνά, αλ-
λεπάλληλα κύματα βουνών, που τον
κυκλώνουν κι ορμούν κατά πάνω του.
Μια άγνωστη δύναμη, λες, τα μαρ-
μάρωσε στο δρόμο τους και μένουν
αυτού από αιώνες ακίνητα και αδύ-
ναμα σε μια ασύγκριτη αρμονία χρω-
μάτων και γραμμών. Όταν κινηστείτε
για την Πίνδο, ξεχάστε τον κάμπο και
αποχαιρετήστε τη θάλασσα. Γιατί η
Πίνδος έχει δικό της νόμο - αγνοεί
ο,τιδήποτε δεν είναι ο εαυτός της.
Πραγματικό βασίλειο βουνών, αγνοεί
ο,τιδήποτε δεν είναι Βουνό. Αν δεν
κάνετε δικό σας το νόμο της, η Πίν-
δος θα σας πνίξει. Αν δεν αφομοιω-

θήτε απόλυτα μαζί
της, η φωνή της θα σας
προσπεράσει, μα δε
θα σας αγγίξει.

Ίσως γι' αυτό θάταν
απαραίτητο, ξεκινώ-
ντας, να περάσετε
πρώτα από το Σμόλι-
κα. Ανάμεσα στις δυο
ψηλότερες από τις
τρεις κορυφές του
σχηματίζεται μια χού-
νη, που κρατάει το
χιόνι της και τον Αύ-
γουστο ακόμα. Τη λέ-

νε Βαθύλακκο κι έχει την ιστορία της.
Σε παλιά χρόνια εδώ ρίχνανε οι Βλά-
χοι τους εχθρούς που τύχανε να σκο-
τώσουν: ο πεθαμένος «δενότανε» και
δεν μπορούσε να κυνηγήσει το ζω-
ντανό.

Ρίξτε στο Βαθύλακκο ό,τι σας δένει
ακόμα με τον κόσμο που πετάξατε πί-
σω απ' την πλάτη σας: βαλίτσες, συ-
ντρόφους ή - αν τύχει νάχετε - σκο-
πούς. Έπειτα κοιτάξτε αυτή τη θά-
λασσα των βουνών, που βιτσίζει τον
ουρανό με κορυφές μεστές από τη
γνώση της γήινης αβύσσου. Σας τρι-
γυρίζει γεμάτη μυστήριο και, λέτε,
δεν τελειώνει πουθενά...

Μη σας δειλιάσει η φοβέρα της. Οι
κίνδυνοί της είναι ξεκάθαροι. Δεν έ-
χετε να φυλαχτήτε πια από πολλά

θράματα σα μά-
θετε να φέρονεστε
στα τσομπανό-
σκυλα, να χαμο-
γελάτε στους
γκρεμικούς, να κά-
νετε βαθειές υπο-
κλίσεις μπαλαρί-
ν' απ' αυτά τα πει-
σματάρικα κλα-
διά, που επιμένουν και καλά να σας
πλουτίσουν με τη συγκίνηση του
Αβεσσαλώμ. Αν διαθέσετε ακόμα ε-
μπιστοσύνη, προσφέρετε την απόλυ-
τα στο Βουνό. Εκεί πάνω φυσάει άλ-
λος αέρας. Η αποκλειστικότητα και
η πίστη δεν καταλογίζονται πράξεις
αξιόποινες. Με τον ίδιο τρόπο, το να
μην έχετε δρόμο δε θεωρείται κοινο-
νική απρέπεια. Νά τον χάνεις, είναι
καλή πράξη - και το Βουνό ανταμεί-
βει τα...παραστρατήματα. Τότε ίσα-
ίσα θα σας σκηνοθετήσει τις αποκα-
λύψεις του. Γι' αυτό μην πείτε «όχι»
στη φαντασία σας, μην ακολουθήσε-
τε ορισμένο από πριν δρομολόγιο.

Μα και να θέλετε τέτοιο δρομολό-
γιο - ποιος θα σας το χαράξει; Είναι

«ΠΙΝΔΟΣ»: Συγγραφέας η ΣΟΦΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ. «Η ΠΙΝΔΟΣ» δη-
μοσιεύτηκε για πρώτη φορά στη «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ», το Γενάρη του
1941. Στην τωρινή μορφή της τυπώθηκε στα τυπογραφεία του
εκδοτικού οίκου «ΑΣΤΗΡ» τον Οκτώβρη του 1955. Το εξώφυλ-
λο, τα σχέδια και η επιμέλεια του βιβλίου έγιναν από το ζω-
γράφο Γιώργο Μανουσάκι». ο «ΠΥΡΡΟΣ» θα δημοσιεύσει σε συ-
νέχειες το βιβλίο, ως μια πολύτιμη προσφορά προς τους ανα-
γνώστες του.

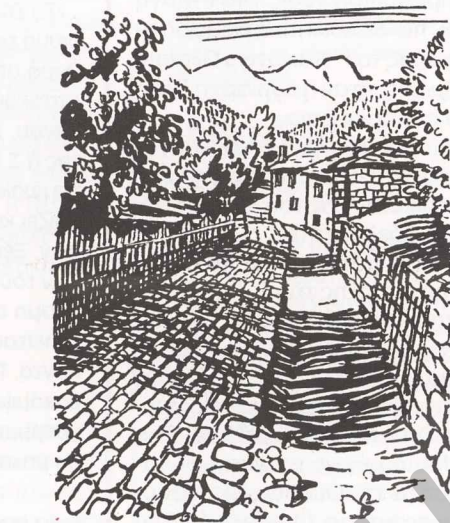

δεν είναι πέντε - δέκα όλοι μαζί κι
περιηγητές και οι επιστήμονες που
πέρασαν κάθε φορά από ορισμέ-
νες περιοχές της Πίνδου. Τι να σας
κάνουν; Οι περιηγητές οφείλουν να
είναι πάντα βιαστικοί. Οι επιστή-
μονες - βέβαια - θα χασομερήσουν.
Μα τους απασχολούν τόσα προ-
βλήματα! Έχουν να κάνουν την α-
πογραφή του τοπωνύμιου, να κα-
ταγράψουν τα χωριά, να μετρήσουν
το μπόι των ανθρώπων, να εξετά-
σουν με τι τρόπο λειτουργεί το λα-
ρύγγι τους - πότε θέλετε να κοιτά-
ξουνε την Πίνδο;

Πηγαίνετε λοιπόν να την ανακα-
λύψετε έτσι, μόνοι σας, στην τύχη.
Πηγαίνετε - για μια φορά - να αγα-
πήσετε και κάτι που αξίζει τον κό-
πο...

Καλύτερα, σπάστε το ρολόι σας.
Πάψτε να μετράτε μέρες και βδο-
μάδες. Μήνες να περπατάτε δε θα
την εξαντλήσετε ποτέ. Δε θα χρει-
αστεί να περάσετε δυο φορές από
το ίδιο μέρος. Είναι αφάνταστο το
συγκοινωνιακό δίκτυο που διαθέτει,
για το δικό της κέφι, αυτή η ορο-
σειρά που, για την επικοινωνία των
κάμπων που χωρίζει, μόλις κατα-
δέχτηκε, τελευταία, να επιτρέψει το
στενό πέρασμα από τον κάμπο του
Μετσόβου.

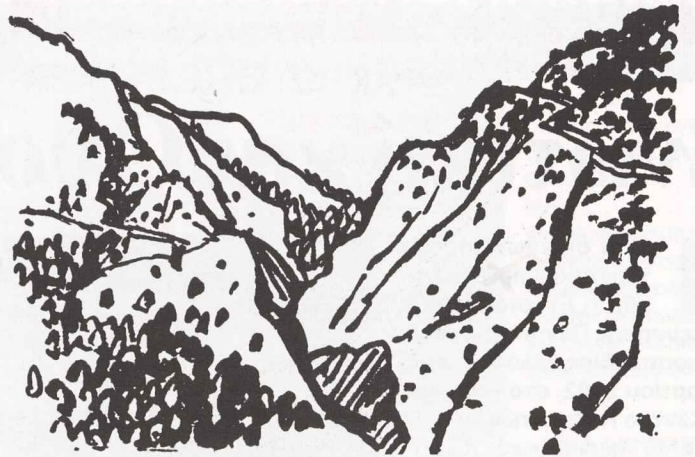
Αυτό το δίκτυο, λαβύρινθος από μο-
νοπάτια, γιδόστρατες και «σύρμα-
τα», τη δένει με τις μεγάλες πόρτες
- Καρδίτσα, Τρίκαλα, Γρεβενά,
Γιάννινα, Άρτα, Καρβασαρά - απ'
όπου θα κάνει τις λίγες εισαγωγές
της ή θα στείλει τους κτηνοτρόφους
της ή θα χειμαδιά - και καθώς δια-
κλαδίζεται με τους πιο απίθανους
τρόπους από ράχη σε ράχη, από
διάσελο σε διάσελο, από χωριό σε
χωριό, σφιχτοδένει τις αρθρώσεις
της και τους δίνει μοναδική συνέ-
χεια και τέλεια ενότητα: απ' τα Κά-
τω Άγραφα θα φτάσετε στη Βόρεια

κούνουν ίσαμε πάνω τα βουνά και
σου λένε: δεν έχει πέρασμα.

Είναι περίεργο ότι συμφωνούν μα-
ζί τους κι οι ίδιοι οι άνθρωποι της
Πίνδου. Θαυμαστοί γνώστες και της
παρामीκρότερης λεπτομέρειας του
εδάφους στην περιοχή τους, δεν έ-
χουν παρά αμυδρή αντίληψη για τις
γενικότερες συγκοινωνιακές τους
δυνατότητες. Είσαι στ' Άγραφα και
ζητάς να βγεις στο Μετσόβο: - Θα
σε στείλουν να περάσεις απ' τα Τρί-
καλα. Απ' τον Ασπροπόταμο θέλεις
να πας στα Ζαγοροχώρια: - Θα σου
δείξουν τα Γιάννινα. Κατρακυλές
από τη Βασιλίτσα κι αποζητάς τα
στενά του Αώου; Θα σου πουν πως
πρέπει πρώτα να βγεις στην Κόνι-
τσα.

Κι όμως, υπάρχει πάντα πέρασμα
που κόβει μέσα απ' τα βουνά, υ-
πάρχει πάντα διεξόδος απ' όπου-
δήποτε για οπουδήποτε. Αλλά θα
πρέπει να σκοντάψετε επάνω του

για να το μάθετε και, κατά κανόνα,
οι κτηνοτρόφοι οι αποτραβηγμένοι
στις βουνοκορφές είναι αυτοί που
θα σας δείξουν τους κρυφούς δρό-
μους - γιατί ίσα-ίσα η ανάγκη των
κοπαδιών είναι εκείνη που τους δη-
μιούργησε.

Ίσως δεν είναι αυτό που καθιε-
ρώθηκε να λέγεται δρόμος ή και μο-
νοπάτι. Μα είναι η...δυνατότητά
του. Την άνοιξε, περνώντας
απ' τη σάρα, μια γίδα. Τη χά-
ραξε, τσακίζοντας τα κλαδιά
στον κατήφορό του, ένας χεί-
μαρρος. Τη σημάδεψε πάνω
στο ζυγό η βίαση ανάσα του
αέρα: και, στην ανάγκη, εκεί
πάνω τα ποτάμια είναι δρό-
μοι - δρόμοι που περπατάνε.

Οπωδήποτε, αν τ' αποφα-
σίσετε, θα φτάσετε. Ίσως βέ-
βαια χρειαστεί να περάσετε
ώρες ξυπόλητος μέσ' απ' το
νερό, να συρθείτε από τα έ-
λατα, να ξεσχισθήτε απ' τα
παλιούρια. Όμως έτσι, ακο-
νισμένη απ' τον κίνδυνο που

ξεπεράστηκε, η εναισθησία αξιό-
νεται να δεχτεί την αποκάλυψη της
ομορφιάς.

Αυτοί οι ίδιοι, οι κτηνοτρόφοι των
κορυφών, θα σας μιλήσουν για το
θαυμαστό μονοπάτι που ξεκινάει
απ' την καρδιά της Ρούμελης και
φτάνει στα σύνορα, δένοντας τη μια
ράχη με την άλλη. Έτσι, θα κουνή-
σουν το κεφάλι - αν πείτε στους σα-

ρακατσαναιούς της Καράβας πως
βάλατε είκοσι τόσες μέρες να φτά-
σετε απ' το Καρπενήσι στα κονά-
κια τους:

- Είκοσι μέρες!...Τι χαλεύεις, παι-
δί μου, στα χωριά!...Τι πας και κλώ-
θεις στις λαγκαδιές;...Του χρόνου,
μόλις περάσεις τη Μέγδοβα, χτύπα
το ζυγό και μην αφήσεις βήμα το μο-
νοπάτι που πάει ράχη-σε ράχη: σε
τρεις μέρες θε νάσ' εδώ. Από δω σε
πέντε-δέκα μέρες βγαίνεις στο Μέ-
τσόβο. Τη νύχτα θα σε φιλεύουν στα
κονάκια. Από κονάκι σε κονάκι θα
σου δείχνουν το δρόμο.

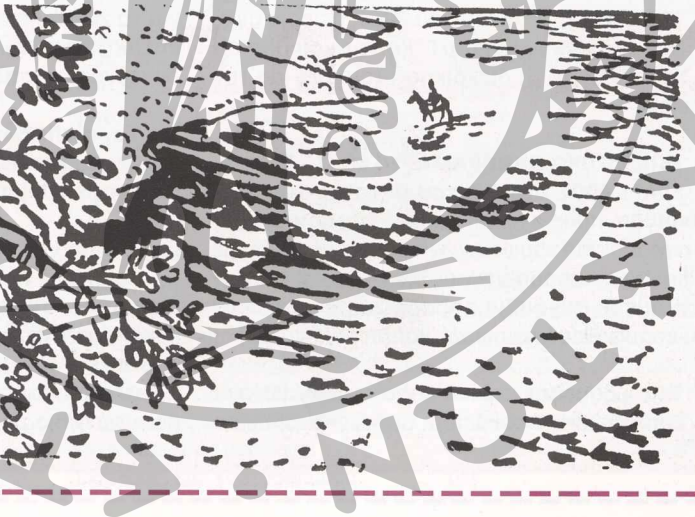
...«Τι χαλεύεις στα χωριά; Τι πας
και κλώθεις στις λαγκαδιές?».

Οι ψηλές κορφές αγνοούν και τις
ίδιες τους τις λαγκαδιές, και τα ίδια
τους τα χωριά. Αφού ξεπέρασαν την
πάλη που τις δημιούργησε, με ήρε-
μες, καθαρές γραμμές σηκώνουν
προς τον ουρανό, μυστικό σύνδε-
σμό τους - πάνω απ' τα βογγητά των
αβύσσων και τα ξεσχίσματα των αν-
θρώπων - το μονοπάτι του θρούλου.

Το μονοπάτι των ζυγών...

Εκεί πάνω σας ταξιδεύει στην α-
γκαλιά του ο αέρας. Οι χούφτες σας
γεμίζουν ήλιο. Η νύχτα σας ντύνει
με αστέρια. Και τα βαθιά χαράμα-
τα, τα σύννεφα που κουρασθήκανε
θα γύρουν να ξελοστράσουν στο
πλευρό σας...

Συνεχίζεται

ΕΤΗΣΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ

Ενωτική και Ουσιαστική

Μέσα σε ενωτικό, πατριωτικό κλίμα διεξήχθη η Ετήσια Γενική Συνέλευση της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος, στις 31 Μαρτίου 2002, στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών.

Παρά τις «περιπέτειες» που αντιμετώπισε η κορυφαία οργάνωση των Αποδήμων Ηπειρωτών σχετικά με το αποτέλεσμα των περσινών εκλογών, οι οποίες είχαν και δικαστικές προεκτάσεις, εν τούτοις αντεγκλήσεις και αντιπαραθέσεις δεν μεταφέρθηκαν στις εργασίες της Συνέλευσης, και αυτό βεβαίως αποτελεί ένα θετικό βήμα, να αντιμετωπιστούν τα όποια προβλήματα αφορούν την ΠΣΕ σε πνεύμα διαλόγου και ουσίας.

Το γεγονός αυτό επισήμανε στην ομιλία του, παρουσιάζοντας τον απολογισμό δράσης της ΠΣΕ

Ο πρόεδρος της ΠΣΕ Κώστας Αλεξίου

και ο πρόεδρος κ. Κώστας Αλεξίου, υπογραμμίζοντας χαρακτηριστικά:

«Η διένεξη που προέκυψε συντέλεσε σημαντικά ώστε να αντιμετωπίσουμε άμεσα στη ρίζα του το πρόβλημα και για άλλη μια φορά να επαληθευθεί η αρχαία ρήση πως «ουδέν κακόν αμιγές καλού». Εξ άλλου ως προς τη συνέχεια μπορώ να σας διαβεβαιώσω

ότι κάθε πλευρά αναλογιζόμενη τις ευθύνες της και το χρέος της προς την ΠΣΕ κινείται έτσι ώστε να μην δοθεί οποιαδήποτε παραπέρα συνέχεια».

Ο κ. Αλεξίου αναφέρθηκε σε κάθε τομέα δράσης της ΠΣΕ, αναδεικνύοντας τις επιμέρους πλεονεξίες του, τα θετικά σημεία και τις αδυναμίες, όπως παρουσιάζουμε κατωτέρω. Παράλληλα διατύπωσε και σε γενικές γραμμές το πλαίσιο ενεργειών για την επόμενη χρονιά, υπογραμμίζοντας τις κορυφαίες δραστηριότητες της ΠΣΕ, οι οποίες έχουν ήδη αποφασισθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.

Στη συνέχεια παρουσιάστηκε ο οικονομικός απολογισμός από τον Έφορο Οικονομικών κ. Κώστα Κωνή και η Έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής, στην οποία δεν σημειώνονται κενά και παραλείψεις στην οικονομική διαχείριση.

Ακολούθησαν οι ομιλίες - περιλήψεις των αντιπροσώπων, οι οποίες επικεντρώθηκαν κυρίως στα μεγάλα θέματα της Ηπειρώτικης και στο πώς η Ηπειρωτική Απο-

δημία μέσα από τους οργανωμένους φορείς της μπορεί από καλύτερες θέσεις να συμβάλει στην αντιμετώπισή τους. Πιο ενεργητική ΠΣΕ, πιο διεκδικητική με αιχμή αναφοράς το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, ήταν η κυρίαρχη θέση των αντιπροσώπων.

Επίσης επισημάνθηκε η αναγκαιότητα στενότερης επαφής και επικοινωνίας του ΔΣ της ΠΣΕ με τις Αδελφότητες, οι οποίες αποτελούν εξάλλου και το κύτταρο της ύπαρξής της.

Στα πλαίσια αυτά ήδη το Διοικητικό Συμβούλιο ανέθεσε σε ομάδα μελών του την οργάνωση συστηματικής επαφής με τις Ομοσπονδίες και Αδελφότητες. Στις 19 Μαΐου έγινε η πρώτη συνάντηση με την Ομοσπονδία Μουργκάνας και τις 14 Αδελφότητές της. Από την ΠΣΕ συμμετείχαν ο α' αντιπρόεδρος κ. Γιάννης Ζώης, ο γ. γραμματέας κ. Σωτήρης Κολιούσης και ο σύμβουλος κ. Ιπποκράτης Κατσένης.

Ο διοικητικός και οικονομικός απολογισμός ψηφίσθηκαν ομόφωνα.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΑ ΔΡΑΣΗΣ

ΜΗΤΡΩΟ - ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ

«Έχει επισημανθεί προ πολλού πως εκτός της αναγκαίας εκκαθάρισης του μητρώου από ανυπαρκτες κατ' ουσία οργανώσεις, αίτια βασικά που αφήνουν περιθώρια πραγματικών ή όχι αιτιάσεων προκύπτουν κυρίως από αδυναμίες του ισχύοντος καταστατικού. Για τους λόγους αυτούς έχει ήδη ανατεθεί σε τριμελή επιτροπή από έγκριτους συμπατριώτες μας νομικούς η εκκαθάριση του μητρώου, ενώ για τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις του καταστατικού έχει καταγραφεί ένα χρονοδιάγραμμα, σύμφωνα με το οποίο η επιτροπή από τον Πρόεδρο, τον Α' Αντιπρόεδρο και τον Γ. Γραμματέα θα εισηγηθεί στο ΔΣ εντός του Απριλίου και από τον Μάιο θα γίνει οργανωμένη συζήτηση με Ομοσπονδίες και Αδελφότητες, ώστε αρχές Δεκεμβρίου να γίνει η Καταστατική Γενική Συνέλευση».

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ Δ.Σ.

«Το ζήτημα που προκύπτει από το μεγάλο αριθμό των μελών του Δ.Σ. πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη στη διαμόρφωση του νέου καταστατικού. Όμως και παρά το πολυπληθές του οργάνου, έλλειμμα υπήρξε και στην επικοινωνία της Π.Σ.Ε με τις Αδελφότητες, το οποίο οφείλεται κυρίως στον αρνητικό ρόλο που φαίνεται πως παίζει και ο σημερινός θεσμός των αντιπροσώπων. Ξεκομμένοι από τις διοικήσεις των συλλόγων τους, αδυνατούν να συμβάλλουν στην αμφίδρομη επικοινωνία και έτσι ο ρόλος τους εξαντλείται σε μια χρήση κατά τις εκλογές και όχι πάντα. Την αδυναμία αυτή προσπαθούμε να παρακάμψουμε με τον απαραίτητο εξοπλισμό της γραμματείας σε ηλεκτρονικά όργανα και την πλήρη μηχανοργάνωση».

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ - ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ

«Η εφημερίδα Πανεπιστημιακή αποτελεί το σημαντικότερο μέσο προβολής των επιδιώξεων της ΠΣΕ. Προέβαλε μαχητικά και τεκμηριωμένα, με ήθος, υπευθυνότητα και αντικειμενικότητα σημαντικά θέματα με αρθρογραφίες, ρεπορτάζ και συνεντεύξεις. Έχει αναντίρρητα δυνατότητες βελτίωσης. Η Επιτροπή Τύπου να ασχοληθεί σοβαρά με την αξιοποίηση των Ηπειρωτών δημοσιογράφων, των Ηπειρωτών επιστημόνων, συγγραφέων και καλλιτεχνών. Το γραφείο της εφημερίδας λειτούργησε και ως Γραφείο Τύπου, ενώ με την αξιόλογη προσπάθεια των συντελεστών του κάλυψε κατά μεγάλο μέρος τις εκδηλώσεις της ΠΣΕ».

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

«Ο τομέας αυτός απορροφά και το μεγαλύτερο μέρος των προσπαθειών της ΠΣΕ, καθώς το τεράστιο απόθεμα της πολιτιστικής παρακαταθήκης που υπάρχει, αφήνει ένα εκτεταμένο πεδίο επιλογών, η δε προβολή του τομέα ιδίως της παράδοσης και του λαϊκού μας πολιτισμού εγγίζει το χαρακτήρα εθνικής προσφοράς. Η καθηρωμένη στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας «Πίτα του Ηπειρώτη» το Γενάρη, αφιερωμένη στον Εθελ-

ντισμό του 2004, σημείωσε πρωτοφανή επιτυχία. Αντίθετα, η άλλη, επίσης θεσμοθετημένη εκδήλωση, το Ηπειρωτικό Πανηγύρι, τριήμερης διάρκειας, στο Βύρωνα δεν παρουσίασε την αναμενόμενη προσέλευση κόσμου, αν και κατά γενική ομοφωνία ήταν ανεβασμένη ποιοτικά από κάθε άλλη φορά». (Σε άλλη στήλη παραθέτουμε τις προγραμματισμένες εκδηλώσεις μέχρι τέλους του έτους).

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ

«Σήμερα αρκετά χρόνια μετά την ιστορική μέρα της παραχώρησης οικοπέδου 4 στρεμμάτων στο Μαρούσι και αφού με δυναμισμό και διεκδικητική συνέπεια στάση αντιμετωπίστηκαν σειρά τεχνασμάτων και πηγαίων τρόπων υφαρπαγής, το θέμα έχει πάρει ευνοϊκή τροπή. Απαιτείται ευρήγηση, πίεση από κάθε πλευρά, ως πρόσωπα και ως φορείς, μέχρι την πλήρη πραγμάτωση του Πνευματικού Κέντρου».

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ

«Τα Κληροδοτήματα ανέρχονται σε αρκετές χιλιάδες, από τα οποία τα περισσότερα και τα μεγαλύτερα προέρχονται από Ηπειρώτες και των οποίων οι κοινότητες περιουσίες που άφησαν κυριολεκτικά χάνονται. Ο αγώνας που από δεκαετίες με συνέπεια συνεχίζει η ΠΣΕ και που αφορά στο σεβασμό της βούλησης του διαθέτη, στο σύνταγμα και στους νόμους, είναι γνωστός με αποκορύφωμα την αποδοχή των προτάσεων από το 6ο Παγκόσμιο Πανεπιστημιακό Συνέδριο, όσο και από την αρμόδια Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Η ΠΣΕ παρακολουθεί από κοντά τις διαδικασίες, ιδιαίτερα σήμερα που επικρατεί η διαμόρφωση του σχετικού νομοσχεδίου».

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

«Συνεχίζουμε στον τομέα αυτόν έναν αδιάκοπο αγώνα για την έξοδο της Ηπείρου από την υπανάπτυξη παράλληλα και για την προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής. Παρακολουθούμε την πορεία των μεγάλων έργων που αποτελούν βασικές υποδομές και δεν έχουμε πάψει να παρεμβαίνουμε με υπομνήματα, ψηφίσματα, άρθρα και διαμαρτυρίες για την προώθησή τους, με στρατηγικό στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη της Ηπείρου με τις άλλες περιοχές (π.χ. δυτικός άξονας, δρόμος Άρτας - Τρικλίων, εγγειοβελτιωτικά έργα κ.λπ.) Αναζωπυρώσαμε το ενδιαφέρον της ΔΕΠΟΣ για τη Ηπειρωτική χωριό με νέες προτάσεις και επιτόπια έρευνα».

ΑΠΟΔΗΜΙΑ - ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

«Η ΠΣΕ αποτελεί τον πυρήνα συσπειρώσεως και αναφοράς όλων των Ηπειρωτικών Οργανώσεων της Διασποράς μέσα και έξω από τη χώρα. Προσπαθεί με κάθε τρόπο να ενισχύσει τις οργανώσεις αυτές. Ρωτόσο η αδυναμία να ανταποκριθεί ακόμη και στις προτάσεις για συμμετοχή σε εκδηλώσεις τους, κυρίως για λόγους οικονομικούς, την έχει απομακρύνει από αυτές. Απαιτείται επαναπροσδιορισμός της πολιτικής και της πρακτικής της. Για τους Βορειοηπειρώτες η στήριξη του Ελληνισμού στις Εστίες του παραμένει ο στρατηγικός στόχος της πολιτικής μας. Όμως αν και δεν υπολείπομαστε σε διάθεση για οποιοδήποτε μορφή ενίσχυση δεν βλέπουμε τελευταία ανάλογη και εκ μέρους της «Ομόνοιας» ανταπόκριση».

ΑΞΙΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ - ΑΞΙΕΣ ΠΡΟΕΔΡΙΝΕΣ!

Δύο Τζουμερκιώτικοι Σύλλογοι, του Βουργαρελίου και της Κυψέλης, βραβεύτηκαν φέτος, για την πολυετή προσφορά και δράση τους, από την Πανεπιστημιακή Συνομοσπονδία Ελλάδος, στις 27 Ιανουαρίου 2002, στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, στη μεγαλειώδη γιορτή «Κοπή της πίτας του Ηπειρώτη». Τις τιμητικές διακρίσεις παρέλαβαν οι πρόεδροι των Συλλόγων, Μαιρή Στεφάνου και Εύη Κουτσοσπύρου, αντίστοιχως. Η Ομοσπονδία Τζουμερκιωτών αισθάνεται υπερήφανη γι' αυτή τη διάκριση δύο δραστήριων μελών της, η οποία δεν είναι τυχαία, αλλά αποτελεί τον καρπό μιας πολυετούς δραστηριότητας, γεμάτης ουσιαστικό περιεχόμενο κοινωνικής προσφοράς στον γενέθλιο τόπο, στα Τζουμέρκα και στην Ήπειρο.

Παρουσιάζουμε κατωτέρω, σε γενικές γραμμές, τη δράση των δύο αυτών Συλλόγων, όπως μας τη μεταφέρουν οι δύο πρόεδροι:

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΥΨΕΛΗΣ

Ο Σύλλογός μας, ιδρύθηκε το 1959 και μέχρι σήμερα λειτουργεί χωρίς διακοπή. Έχει 453 εγγεγραμμένα μέλη. Έδρα του Συλλόγου η ιδιόκτητη αίθουσα (από το 1987) στην οδό Φαιδρίου 129, στην Άνω Κυψέλη. Εδώ και χρόνια ασχολείται ενεργά και με πολιτικούς τρόπους με τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας, με την κοινωνική διάσταση της καθημερινής ζωής των συγχωριανών που ζουν μακριά από το χωριό και με την αντιμετώπιση των προβλημάτων και την παρέμβαση σε κρίσιμα ζητήματα που αφορούν τους μόνιμους κατοίκους του χωριού. Ο ίδιος ο τόπος έχει δώσει το έναυσμα να αναζητηθούν τρόποι προβολής των όσων ασχολείται ο Σύλλογος, ανακαλύπτοντας νέες πτυχές τους. Η δραστηριότητα του Συλλόγου ενδεικτικά ξετυλίγεται γύρω από τους εξής τομείς:

- Η ιδιόκτητη αίθουσα αποτελεί σημείο συνάντησης για τους συγχωριανούς και φίλους, αφού λειτουργεί καθημερινά, προσφέροντας τη δυνατότητα τόπου συζητήσεων και προβληματισμών για τα δεδομένα του χωριού και της γύρω περιοχής. Επίσης είναι χώρος πολιτιστικών εκδηλώσεων και έδρα του χορευτικού συγκροτήματος του Συλλόγου.
- Οργάνωση εκδηλώσεων καθόλη τη διάρκεια της χρονιάς (ταιπούραβραδιά, γιορτή της γυναίκας, χριστουγεννιάτικη γιορτή για τα παιδιά, εκδρομές).
- Οργάνωση πολιτιστικού δεκαήμερου κάθε καλοκαίρι στο χωριό με παιδικές εκδηλώσεις κοινωνικού και πολιτιστικού χαρακτήρα, με κορύφωση την αναβίωση του ημερησίου πανηγυριού στις 24 Αυγούστου, στον εορτασμό του Πατρο-Κοσμά του Αιτωλού, που απο-

Ο πρόεδρος της ΠΣΕ Κώστας Αλεξίου συγχαίρει τις προέδρους των Συλλόγων Κυψέλης (Χώσεψης) Άρτας Εύη Κουτσοσπύρου (πάνω) και Βουργαρελιωτών Άρτας Μαιρή Στεφάνου (κάτω), που βραβεύτηκαν για τη δράση τους και την προσφορά τους στην Ήπειρο και την Αποδημία.

τελεί πια αναφορά για τα Τζουμερκωχώρια.

- Αναβίωση πθών και εθίμων της περιοχής.

- Χορευτικό συγκρότημα (60 ατόμων) με μικρά και μεγάλα παιδιά, που έχει στο ιστορικό του πολλές παραστάσεις κάθε χρονιά στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

- Ιματιοθήκη με παραδοσιακές στολές της περιοχής για μικρούς και μεγάλους.

- Συλλογή φωτογραφιών και βιβλιογραφικών αναφορών για την Ήπειρο.

- Έκδοση επί επτά έτη του περιοδικού «Χάος και Όψη» με περιεχόμενο που ξεπερνάει τα σύνορα του χωριού και αναγνώριση σε πανελλαδική εμβέλεια (υποψήφιο για βράβευση από την Ακαδημία Αθηνών).

- Συνεργασία με το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο και οργάνωση εκδηλώσεων για παιδιά με αντικείμενο τη λαογραφία και το παραδοσιακό παιχνίδι.

- Κατάθεση Ευρωπαϊκού προγράμματος «YOUTH», στην Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό την επίβλεψη της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, με θέμα «Μουσική, χορός, ήθη και έθιμα ορεινών απομακρυσμένων περιοχών».

- Τα αποτελέσματα έφεραν το Σύλλογο στην πρώτη θέση στους πρωτοεμφανιζόμενους φορείς της Ελλάδας.

- Επιλογή από τη Νέα Γενιά ως φορέα πρότυπο και μοναδική αντιπροσώπευση της Ελλάδας στη Διεθνή Σύσκεψη.

- Σεμινάριο στην Κύπρο 20-25 Νοεμβρίου 2001 με θέμα «Νεοαίτια και Πολιτισμός στην Ευρώπη».

- Πρόταση συνεργασίας με την Ομοσπονδία Συλλόγων Ελλήνων Σουηδίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου απαρτίζεται από τους:

Πρόεδρος: Εύη Κουτσοσπύρου

Γραμματέας: Σοφία Λιάκου
Αντιπρόεδρος: Γιάννης Κατσιογιώργος
Τάσιος: Κωνσταντίνος Κοτελίδας

Μέλη:
Υπεύθυνος χορευτικού: Διονυσία Κουτσοσπύρου
Υπεύθυνος νεοαίτιας: Γιώργος Μπαλάφας
Υπεύθυνος εκδηλώσεων: Νίκος Κουτσοκώστας

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙΟΥ

Τριάντα χρόνια ζωής συλλογών και εθίμων της περιοχής. Όπως όλες οι οργανώσεις των αποδήμων ιδρύθηκε σε μια εποχή που οι ξενιτεμένοι Βουργαρελιώτες είχαν ανάγκη συσπείρωσης και ενότητας για να μην χάσουν την επαφή με τη γενέθλια γη και τους συγχωριανούς τους.

Αυτή την ανάγκη στήριξης και κοινής δράσης για τη διατήρηση των ανθρωπινων σχέσεων και της παράδοσης, υπηρέτησε όλα αυτά τα χρόνια ο Σύλλογός μας. Με δραστηριότητες και εκδηλώσεις που

προάγουν τη συναδέλφωση, τον πολιτισμό και την αγάπη των μελών του για το Βουργαρέλι. Οι κυριότερες δραστηριότητες που σηματοδοτούν την προσφορά του Συλλόγου στην πορεία των 30 χρόνων είναι:

- Συνεχής έκδοση από το 1977 της εφημερίδας «ΤΟ ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙ».

- Έκδοση σε δύο τόμους του Αρχείου των εφημερίδων, βιβλίων για το Βουργαρέλι, ημερολογίων.

- Ετήσιες εκδηλώσεις ψυχαγωγίας.

- Εκδρομές.

- Εκδηλώσεις για τα παιδιά.

- Διαμόρφωση γηπέδου μπάσκετ στο χωριό.

- Έκδοση τηλεκάρτας με θέμα το Βουργαρέλι.

- Δημιουργία ιστοσελίδας στο διαδίκτυο.

Πολλές είναι και οι εκδηλώσεις που έχουν γίνει στο Βουργαρέλι, όπως:

- Διαλέξεις για κοινωνικά, εκπαιδευτικά και ιστορικά θέματα, εκδηλώσεις προς τιμήν πνευματικών ανθρώπων (προπομή του αείμνηστου καθηγητή Χρήστου Λαμπράκη).

- εκδηλώσεις ανάδειξης ιστορικών μνημείων και γεγονότων, εκθέσεις βιβλίων μεγάλης διάρκειας, θεατρικές παραστάσεις, παιδικές εκδηλώσεις.

Σημαντικό είναι το ενδιαφέρον και οι παρεμβάσεις του Συλλόγου σε κάθε θέμα που αφορά το χωριό και τους ανθρώπους του και με οποιονδήποτε τρόπο.

Επίσης ο Σύλλογος είναι πάντα παρών και συμπαράστατος σε κάθε εκδήλωση άλλων Ηπειρωτικών Συλλόγων, Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών και Πανεπιστημιακής. Όσοι οι άνθρωποι που του υπηρετούν, ένα έχουν κατά νου: Να βλέπουν το Βουργαρέλι να ευημερεί.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΗΣ Π.Σ.Ε

* **ΗΜΕΡΙΔΑ** στις 16 Ιουνίου 2001, η οποία αφορά την αναδιανομή του Γ' Κοινοτικού Πλαίσιου Στήριξης, με τη διεκδίκηση του 10% για την Ήπειρο.

* **ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ:** 14 και 15 Σεπτεμβρίου 2002 στο Θέατρο Πέτρας, στην Πετρούπολη, που θα περιλαμβάνει την πρώτη ημέρα παρουσίαση χορωδιακών συγκροτημάτων της Ηπείρου σε παραδοσιακούς σκοπούς και τη δεύτερη ημέρα συναυλία παραδοσιακής μουσικής των κορυφαίων Ηπειρωτών καλλιτεχνών.

* Την εβδομάδα μετά τον εορτασμό της Εθνικής Εορτής 28ης Οκτωβρίου, θα γίνει εκδήλωση

για τα χωριά που κήκκαν στην κατοχή από τους κατακτητές. Κομμένο, Λυγιάδες, Γρεβενίτι, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες Αδελφότητες.

* Τον κύκλο των εκδηλώσεων για φέτος θα κλείσει η εκδήλωση για τον μεγάλο Ηπειρώτη συγγραφέα Δημήτρη Κατζί, στα τέλη Νοεμβρίου.

* Η εκδήλωση για τον ποιητή Γιοσέφ Ελινιά, η οποία ήταν προγραμματισμένη για τις 5 Απριλίου 2002, αναβλήθηκε λόγω των γεγονότων στη Μέση Ανατολή. Το ΔΣ θα την πραγματοποιήσει σε ευθετώτερο χρόνο, ώστε και το έργο του ποιητή να αποδοθεί καλύτερα, ένα έργο που απονέμει φιλία των λαών και συνύπαρξη.

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΝΟΜΟΥ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Είναι από τις παλαιότερες αποδημικές οργανώσεις, με έδρα το Βόλο. Αδιάκοπη και πλούσια δραστηριότητα, η οποία εκτιμήθηκε και από την Πανεπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδος και της απένειμε φέτος στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας τη βράβευσή της.

Από το Βόλο μάς έρχεται η πρόσφατη εκδήλωσή της.

Στις 24 Απριλίου 2002 στο κατάμεστο Δημοτικό Θέατρο πραγματοποιήθηκε κοινή εκδήλωση των Συλλόγων **Ηπειρωτών - Μακεδόνων - Θρακών - Κυπρίων**, με θέμα «*Η δημοτική ποίηση του χώρου*», με αντίστοιχους εισηγητές για κάθε περιοχή.

Για την Ήπειρο μίλησε ο Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. **Ευάγγελος Αυδίκος** (κατάγεται από την Πρέβεζα), ο οποίος αναφέρθηκε ιδιαίτερα στα τραγούδια της ξενιτιάς.

Ο ποιητικός λόγος των εισηγητών έδωσε αρμονικά με τον μουσικό λόγο και ήχο της Χο-

ρωδίας Παραδοσιακού Τραγουδιού του Πολιτιστικού Οργανισμού Νέας Ιωνίας Βόλου και της παραδοσιακής ορχήστρας. Από την Ήπειρο ακούστηκαν τα τραγούδια «*Γιάννη μου το μαντήλι σου*» και «*Δόντια πυκνά*».

Για την ιστορία αναφέρουμε ότι τέτοια εκδήλωση είναι η δεύτερη, η πρώτη έγινε στις 24-4-

1996 με θέμα «*Η ιστορικότητα του χώρου (Ήπειρος - Μακεδονία κ.λπ.) και η προοπτική του*».

Οι πέντε Σύλλογοι συνεργάζονται από το 1995 σε εθνικά θέματα και σε θέματα πολιτισμού, προώθησης της παράδοσης και ανταλλαγής επισκέψεων στους τόπους καταγωγής.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ηπειρωτικής Αδελφότητας αποτελούν:

Πρόεδρος **Κων/νος Κατσώρας** από το Μέτσοβο, αντιπρόεδρος **Κασσιανή Μπαλατζή** από τη Φιλιππιάδα, γεν. γραμματέας **Κων/νος Ρέμμος** από το Ζαγόρι, ταμίας **Ιωάννης Ζωίδης** από το Ζαγόρι και μέλη **Αντιγόνη Νάρη** από

τη Θεσπρωτία, **Ειρήνη Βλάχου** από τα Γιάννενα, **Δημήτρης Ιωάννου** από το Τέροβο, **Χριστόφορος Μπακατσέλος** από την Κόνιτσα και **Γεώργιος Ηλίας** από το Ζαγόρι.

Για κάθε επικοινωνία με τους συμπατριώτες μας στο Βόλο: **Αργοναυτών 32, 382 21, τηλ. 04210-25117, 57538.**

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΣΤΑ ΑΝΩ ΛΙΟΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Το 1ο ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΩΝ ΧΟΡΩΝ διοργανώνει στις 8 και 9 Ιουνίου 2002 (Σάββατο και Κυριακή) ο Σύλλογος Ηπειρωτών Άνω Λιόσιων.

Συμφώνως με το πρόγραμμα: Θα διδαχθούν οι περιοχές από:

- Ανατολική Ρωμυλία, εισηγητής Γιάννης Πραντισίδης.
- Δυτική Θράκη, εισηγητής Γιώργος Ζιώγας.
- Ήπειρο (Ζαγόρι - Κόνιτσα), εισηγητής Θανάσης Μπέας.

Το βράδυ του Σαββάτου θα γίνει μουσική εκδήλωση σε ταβέρνα της περιοχής.

Τηλέφωνα επικοινωνίας: 010 2471444 / 010 2475672 / 0972 018310 (Ανδρέας Ξείνης - πρόεδρος του Συλλόγου), 010 2613216 (Ερμιόνη Τζοβάρα).

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Υιοθεσία Χλωμού Πωγωνίου Αργυροκάστρου

Στη συμπρωτεύουσα, στη Θεσσαλονίκη, χτυπά έντονα, εδώ και χρόνια, η καρδιά της Ηπείρου, μέσα από την Ηπειρωτική Εστία, της οποίας ιδρυτής υπήρξε ο Περικλής Βιζουκίδης, από το Χλωμό Αργυροκάστρου.

Επιθυμία χρόνων της Ηπειρωτικής Εστίας ήταν να υιοθετηθεί το Χλωμό και πρόσφατα το κατόρθωσε.

Στην εφημερίδα της Εστίας «**ΑΠΕΙΡΩΤΑΝ**» καταχωρείται το σχετικό ρεπορτάζ, στο οποίο σημειώνεται τα εξής:

Αντιπροσωπεία της Κοινότητας με επικεφαλής τον πρόεδρο κ. **Ηρακλή Παναγιώτη** ήρθε στην Ηπειρωτική Εστία Θεσσαλονίκης, όπου υπογράφηκε το πρωτόκολλο υιοθεσίας και παραδόθηκε η μαρμαρίνη πλάκα και η προσωπογραφία του Βιζουκίδη, που θα τοποθετηθούν προς τιμή του στη στήλη που κατασκευάσαν οι Χλωμώτες στον αulόγυρο της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής στο χωριό τους.

Έναν αιώνα μετά τη γέννησή του ο Περικλής Βουζικίδης επιστρέφει στα πάτρια εδάφη. Οι συγχωριανοί του που έχουν την τιμή ο σοφός άνδρας με την επιστημονική, κοινωνική, εθνική δράση και προσφορά, να είναι από το ιερό χώμα του Πωγωνίου, συγκινημένοι υποσχέθηκαν ότι θα τιμούν τη μνήμη του, το έργο και το όνομά του, τώρα που αξιώθηκαν να γνωρίσουν τη φυσιογνωμία του 20ού αιώνα που τιμά το χωριό τους.

Η Ηπειρωτική Εστία Θεσσαλονίκης ως ελάχιστο δείγμα τιμής και ευγνωμοσύνης στη μνήμη του ιδρυτή της θα προσφέρει στους εναπομείναντες κατοίκους του Χλωμού κάθε υλική προσφορά και ηθική συμπαράσταση, προκειμένου το Χλωμό να ζωντανέψει και να γίνει κέντρο αναφοράς για την ανάπτυξη και την ευημερία του, έτσι ώστε να γυρίσουν πίσω όσοι το εγκατέλειψαν και να βοηθήσουν στο να γίνει το χωριό πρότυπο για την ευρύτερη περιοχή του Πωγωνίου.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ηπειρωτικής Εστίας αποτελούν: **Βασίλειος Κασσιανός** πρόεδρος, **Φίλιππος Κούγκλης** α' αντιπρόεδρος, **Κωνσταντίνος Τσουλός** β' αντιπρόεδρος, **Βασίλειος Παππάς** γεν. γραμματέας, **Βασίλειος Γκέλης Ταμίας**, **Βασίλειος Χρήστου** έφορος μελετών και θεμάτων της Ηπείρου, **Χριστίνα Βαδύλη** έφορος αλληλεγγύης, **Ευάγγελος Νικολόπουλος** έφορος ψυχαγωγίας, **Αθηνά Τοτοκώστη** έφορος νεολαίας.

ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΜΠΑΝΙΑ

Δάκρυσαν οι μεγαλύτεροι και οι νεότεροι μυήθηκαν, έστω και για λίγο, στο κλίμα μιας άλλης εποχής, τότε που το «ευ αγωνίζεσθαι» ήταν σκοπός του κάθε αθλητή.

Ο δόγος για την έκθεση αθλητικής - ποδοσφαιρικής φωτογραφίας και εντύπου υλικού που διοργάνωσε στον «**Σκουφά**», στην Άρτα, από 29 Απριλίου - 1 Μαΐου 2002, ο Κώστας Μπανιάς, ο οποίος έχει θέσει ως στόχο ζωής τη συγγραφή της αθλητικής ιστορίας του νομού, αλλήλ και σε συνεργασία με άλλους ερευνητές, την ποδοσφαιρική (αθλητική) ιστορία της Ηπείρου.

Ο ίδιος τόνισε στα εγκαίνια της έκθεσης, για το σκοπό αυτής της προσπάθειας: «*Φιλοδοξούμε να γίνουμε κήρυκες του αθλητικού πνεύματος, που θα αγκαλιάσει τους νέους με αγάπη, φροντίδα, με όραμα μια σωστή κοινωνική συμπεριφορά. Τα αθλητικά μηνύματα είναι μονόδρομος για ευτυχέστερες και υγιέστερες κοινωνίες*».

Το υλικό του Κώστα Μπανιά είναι μοναδικό. Αμέτρητες σπάνιες φωτογραφίες, έντυπα, δημοσιεύματα, καταγραφές και ό,τι συνδέεται με την ποδοσφαιρική Άρτα από την περίοδο του 1920 έως τις ημέρες μας.

Η προσπάθεια δεν σταματάει στην έκθεση. Ο μαραθώνιος της συλλογής και άλλων στοιχείων συνεχίζεται. Και πρέπει ο κάθε Αρτινός, ο κάθε Ηπειρώτης που διαθέτει υλικό να το παραχωρήσει, ο δε φορέας της περιοχής πρέπει να σταθούν αρωγοί στον αγώνα του Κώστα Μπανιά να εκδοθεί το έργο.

Η προβολή του υλικού συνεχίζεται. Από 8-18 Αυγούστου 2002 μέρος της έκθεσης θα μεταφερθεί στους Μετσοβιτικούς Άρτας και θα περιλαμβάνει αφιέρωμα στους Μετσοβιτικούς αθλητές, οι οποίοι είχαν μεγάλη συνεισφορά στα δρώμενα της πόλης. Τέλος Αυγούστου διατυπώθηκε η πρόταση να γίνει στην Πρέβεζα έκθεση για το ποδόσφαιρο της Ηπείρου. Οι ερευνητές υπάρχουν: Άρτα Κ. Μπανιάς, Πρέβεζα Λογοθέτης, Γιάννενα Κόκκας.

Παιδιά κουράγιο, αξίζει τον κόπο!

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Κ. Στεφανόπουλος, συνοδευόμενος από τον νομάρχη Ιωαννίνων Ν. Ζαμπαλά, ξεναγείται στο Μουσείο από τον Αγάπιο Τόλη. Στις 29/1/2002 ο κ. Στεφανόπουλος του απένειμε σε ειδική τελετή στο Προεδρικό Μέγαρο, ανάμεσα σε εννέα άλλες εξαιρετικές προσωπικότητες, τον Αργυρό Σταυρό του Τάγματος του Φοίνικος.

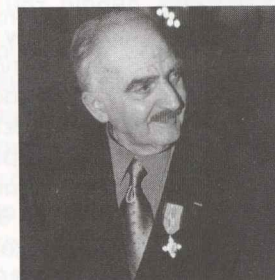

Μια γωνιά του Μουσείου με διάφορα συλλεκτικά κομμάτια: παλάντζες, στατέρια, τορβάδες, στάμνες, πινακωτή, παλιές φωτογραφίες, ξύλινα μικροαντικείμενα.

ΚΗΠΟΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ, ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΗ:

Ανεκτίμητος θησαυρός

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΓΡΑΜΜΕΝΗ - ΖΩΝΤΑΝΗ

Τον γνωρίσαμε για λίγο. Ήταν στις 27 Ιανουαρίου 2002 στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας, στη μεγαλειώδη γιορτή της Πανεπειρωτικής. Ήρθε να παραλάβει το βραβείο του. Ένα ακόμη βραβείο. Του σφίξαμε το χέρι και του ευχθήκαμε καλή δύναμη.

Ο **Αγάπιος Τόλης**, απλός και καταδεκτικός, γνωρίζει πια πως οι κόποι δεκαετιών δεν πάνε χαμένοι. Ο εραστής της παράδοσης και της λαϊκής δημιουργίας του Ζαγορίου και της Ηπείρου αισθάνεται δικαιωμένος. Οι θησαυροί του εκτιμήθηκαν απ' όσους έτυχαν να έρθουν σε επαφή μαζί τους, η Πολιτεία κάνει το χρέος της (σχεδιάζεται το νέο σύγχρονο κτίριο τριών ορόφων από 400 τ.μ. ο καθένας, που θα στεγάσει τις ανεκτίμητες συλλογές), ο πρώτος πολίτης της χώρας μας τον δέχθηκε στο γραφείο του και επιβράβευσε την προσφορά του.

Αλήθεια τι κατόρθωσε ο άνθρωπος αυτός; Το ακατόρθωτο. Σε σαράντα και πλέον χρόνια ο παθιασμένος αυτός Ζαγορσίσιος συλλέκτης δημιούργησε έναν πραγματικό θησαυρό. Σε τέσσερα σπίτια (17 αίθουσες) είναι συγκεντρωμένα τα αντικείμενα των συλλογών του. Πάνω από 150 αυθεντικές, παραδοσιακές γυναικείες στολές, κοσμήματα μεγάλης αξίας, περισσότερες από 50 κασέλες, πραγματικά έργα τέχνης, χειροποίητα κεντήματα, οικιακά σκεύη, εργαλεία, όπλα και παλάσκες, ξίφη, σπαθιά, μαχαίρια, γραμματόσημα, βιβλία, έγγραφα, προικοσύμφωνα, εικόνες, σπάνιες φωτογραφίες, οικογενειακά κειμήλια, κάθε τι που χρησιμοποιήθηκε στο βίο των Ζαγορσιίων και της Ηπείρου. Σε 40.000 ανέρχονται τα αντικείμενα.

«Ύψω στα δεκαπέντε μου - ήξει στη Γεωργία Σκοπούλη - άρχισα να αναρωτιέμαι τι θέλουν όλοι αυτοί οι γυρολόγοι και μαζεύουν τα δικά μας πράγματα. Σε λίγο δεν θα μείνει τίποτα στον τόπο μας και έτσι άρχισα και εγώ. Καθώς σιγά - σιγά γνώριζα πολύ κόσμο από το πρατήριο (την εργασία του) και σαν πρόεδρος (επί 33 χρόνια στους Κήπους) και όταν μαθεύτηκε το μεράκι μου ερχόταν και με εύρισκαν οι άνθρωποι που ενδιαφέρονταν. Όλα είναι αγορασμένα, εκτός από τα οικογενειακά κειμήλια και μερικά που μου χάρισαν οι φίλοι μου, όλα ανεκτίμητης αξίας... Ένας καθηγητής Πανεπιστημίου από την Αθήνα, στο τέλος της ξενάγησης, μου είπε: Αν ήταν δυνατόν να ξαναγυρίσεις πίσω, αυτά και σε 4 γενιές δεν μαζεύονται, χρειάζεται υπεράνθρωπη προσπάθεια, και εγώ του είπα: Και εγώ το σκέφτομαι και αναρωτιέμαι πώς; Και καταλήγω ότι σίγουρα κάποια βίδα θα έχει ξελασκάρει και συμφώνησε και εκείνος μουρμουρίζοντας: είναι τρέλα, ωραία τρέλα...».

Το 1993 ιδρύεται από 22 έγκριτους πολίτες της Κοινότητας Κήπων πολιτιστικός μη κερδοσκοπικός Σύλλογος με την επωνυμία «**Λαογραφικό Μουσείο Κήπων Ζαγορίου**». με πρόεδρο τον Αγάπιο Τόλη και στις 4 Αυγούστου 1995 έγιναν τα εγκαίνια της πρόδρομης έκθεσης αντιπροσωπευτικών δειγμάτων από τις συλλογές του Αγάπιου Τόλη και άνοιξε για το κοινό η πόρτα του Μουσείου.

«*Η Ελπίδα* - θα πει στα εγκαίνια η δρ **Καλλιόπη Σαϊνή** - στη σύγχρονη της πορεία, έλαχε να ματώσει μύριες φορές. Αν είναι αλήθεια - και πώς μπορεί να μην είναι - πως οι πηλινές κλείνουν μόνο με όραμα, τότε ο Αγάπιος Τόλης ανήκει σε κείνη τη σπάνια γενιά των Ελλήνων, που μόνο ευεργέτες μπορείς να τους πεις...».

Ευτύχησε ο Αγάπιος Τόλης να δει το όραμά του να πιάνει τόπο. Και σε λίγο, όταν ολοκληρωθεί ο νέος χώρος του Μουσείου, «τίποτα δεν θα είναι το ίδιο σε τούτη τη γωνιά της Ηπειρωτικής γης, τη σηματοδωμένη από την ιστορία...».

40.000 αντικείμενα από την πολιτιστική δημιουργία του Ζαγορίου και της Ηπείρου εκτίθενται σήμερα σε 4 σπίτια (17 αίθουσες).

Το κεντρικό κτίριο των εκθεμάτων.

Κασέλα κάρυνη με φίλντισι. Πάνω της οικιακά σκεύη.

Το αφιέρωμα στο Μουσείο του Αγάπιου Τόλη βασίστηκε στην ομώνυμη έκδοση του Ευριπίδη Μακρή (Ιωάννινα 1998), στη συνέντευξή του στη Γεωργία Σκοπούλη στους «**Νέους Αγώνες**» (20/2/2002) και στο υλικό που μας παραχώρησε ευγενικώς ο Ζαγορσίσιος Δημήτρης Χατζαρόπουλος, σύμβουλος της Πανεπειρωτικής.

ΓΛΩΣΣΙΚΑ

Ραδοβιζινή ντοπιολαλιά

Του ΚΩΣΤΑ Λ. ΧΡΗΣΤΟΥ - Φιλολόγου*

Αν κάποιος θελήσει να δει από ετυμολογικής πλευράς τη Ραδοβιζινή ντοπιολαλιά, δηλαδή τη γλώσσα που μιλούσαν παλιότερα οι κάτοικοι της περιοχής του Ραδοβιζίου Άρτας και την οποία μιλούν ακόμη και σήμερα λιγοί, όσοι από την «παλιά φρουρά» κατοικούν μόνιμα σ' αυτή την περιοχή, θα διαπιστώσει καταρχήν ότι η γλώσσα αυτή εντάσσεται στο γλωσσικό πλαίσιο της ακόμα ευρύτερης περιοχής της Ηπείρου. Η Ηπειρώτικη διάλεκτος έχει ιστορία χιλιάδων χρόνων. Στην πολυπάθη Ηπειρο, από τους αρχαιότετους χρόνους, πέρασαν ευκαιρικά ή έζησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα ποικίλης προέλευσης λαοί, πολλοί από τους οποίους στο διάβα τους άφησαν εκτός των άλλων και το γλωσσικό τους στίγμα. Έτσι σήμερα σ' ολόκληρη την Ήπειρο, με κάποιες διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή, ομιλείται μια καθαρά ελληνική γλώσσα μέσα στην οποία έχουν εισχωρήσει αρκετές ξενικές λέξεις ως δάνεια ή αντιδάνεια από τους επιδρομείς - κατακτητές λαούς.

Σε ό,τι αφορά τώρα τη Ραδοβιζινή ντοπιολαλιά, αυτή, έχοντας στο βασικό της κορμό καθαρά ελληνικά στοιχεία, είναι εμπλουτισμένη και με αρκετά σλαβικά, τουρκικά, ρομανικά, αθβανικά και κυρίως βλάχικα και κουτσοβλάχικα λεκτικά στοιχεία.

Θα ήθελα όμως μέσα από τις στήλες αυτής της εφημερίδας, μ' αυτό εδώ το κείμενό μου, να αναφερθώ με ανθολογημένα λήμματα όχι στις ξενικές επιδράσεις της Ραδοβιζινής ιδιολέκτου, αλλά στα λεκτικά εκείνα στοιχεία από την Αρχαία Ελληνική και λόγια διάλεκτο, που διατηρούνται απόφα ή ελαφρά παραλλήλα στην ντοπιολαλιά των χωριών του άνω και κάτω Ραδοβιζίου.

Ανθολογώντας λοιπόν λέξεις, όπως αυτές προφέρονται σήμερα στην εν λόγω περιοχή από τους απλοϊκούς ανθρώπους των χωριών, θα παρατηρήσουμε ότι οι ρίζες τους ακουμπούν την αρχαία ελληνική εποχή και ακόμα την εποχή του Ομήρου, αν και παραλλήλαχτηκαν μερικώς στο πέρασμα χιλιάδων χρόνων, όπως βέβαια είναι φυσικό να συμβαίνει, αφού, ως γνωστόν, η γλώσσα ποτέ δε μένει στάσιμη, αλλά εξελίσσεται και προχωράει μπροστά σαν τα γάρφαρα νερά του ποταμού.

Και να κάποιες απ' αυτές τις λέξεις της καθομιλουμένης στην περιοχή που αναγράφονται στην πρώτη στήλη, ενώ δίπλα στην καθεμιά δίνεται η αρχαϊκή ρίζα της και προέλευση, καθώς και η σημασία της. Επίσης, για όσους αγνοούν τη σημασία του συμβόλου (<), που χρησιμοποιείται στην ετυμολογία των λέξεων, κάνω γνωστό πως το σύμβολο αυτό δηλώνει ότι η λέξη που βρίσκεται πριν από το σύμβολο προέρχεται από τη λέξη που βρίσκεται μετά από το σύμβολο. Για παράδειγμα η παρακάτω λέξη **αγγειό** προέρχεται από την αρχαία λέξη **αγγείον** και σημαίνει **δοχείο**.

αγγειό < αρχ. αγγείον = δοχείο
ακέριους < αρχ. ακέριοις = ολόκληρος, άθικτος
αλλοιότ'κους (αλλοιότικος) < αρχ. αλλοίος = διαφορετικός
αστουάου < αρχ. αστοάω = αστοάω
διαβαίνου, διάβ'κα < αρχ. διαβαίνω, διέβην = περνάω, πέρασα
διάφουρου < αρχ. διάφορον = κέρδος
δοκ'κ'κα < αρχ. δοκέω-ώ = κατάλαβα
δύνουμι < δύνουμαι < δύναμαι = μπορώ
κινώνου < κενώνω < κένουσι το φαί = μοίρασε το φαγητό
μουλουγάου < αρχ. ομολογέω-ώ = αφηγίμαι, παραδέχομαι
νουγάου < νογάω < αρχ. νοέω-ώ = καταλαβαίνω
ντ'μασία < αρχ. ενδυμασία
ξισ'νιρίζουμι (ξισυνερίζουμι) < αρχ. συνερίζω-έρις = συναγωνίζομαι, παραβαίνω
πλειότιρου < πλειότερον < αρχ. πλείον - πλέον = περισσότερο
σ'ιλλουώμι < συλλογιώμι < αρχ. συλλογίζομαι = σκέφτομαι
σμίγου < αρχ. μίσγω (αναγραμματισμός: μίσγω - σμίγω) = ενώνω
τιλεύουμι < τελεύομαι < αρχ. τελέομαι = φέρομαι εις πέρας
τ'ράου < αρχ. τηρέω-ώ = βλέπω, παρατηρώ
φ'ιεύου < φιλεύω < αρχ. φιλήω. Σημαίνει φιλοξενώ, προσφέρει δώρα
χολίασα < αρχ. χολάω-ώ = θυμώνω, οργίζομαι

Στην απορία, τέλος, που θα μπορούσε να εκφράσει κάποιος για το πώς διασώθηκαν στα χείλη απλών ανθρώπων και στο πέρασμα τόσων αιώνων λέξεις που προέρχονται κατευθείαν από την ομηρική και την μετέπειτα κλασική εποχή, η απάντηση που θα μπορούσε να δοθεί είναι ότι το γεγονός αυτό αποδεικνύει με τον πιο αξιόπιστο τρόπο την αδιάσπαστη συνέχεια του πολιτισμού μας και την τεράστια δύναμη της Ελληνικής λαϊκής παράδοσης. Δείχνει όμως και κάτι ακόμα. Ο Ραδοβιζινός λαός και όχι μόνο, παρέμεινε για αιώνες σχεδόν απαίδευτος και χωρίς να έχει δυνατότητα εύκολης επικοινωνίας και επαφής με άλλους ανθρώπους έξω από την οριοθετημένη αυτή περιοχή. Έτσι παρέμεινε πιστά προσκολλημένος στις παραδόσεις του και διατήρησε ανέθετα τα όσα μάθαινε και κληρονομούσε από τους προγόνους του. Με τη διάδοση όμως της παιδείας στην ευρύτερη ελληνική κοινωνία η παραδοσιακή γλώσσα αλλιάζει σταδιακά και νοθεύεται με ταχύτερους ρυθμούς. Και αυτό, όπως προείπα, είναι μοιραίο να γίνεται με τη γλώσσα.

* Ο Κώστας Λ. Χρήστος διδάσκει στο 2ο Ενιαίο Λύκειο Χαλανδρίου.

Τυπωθήτω...

Το Ηπειρώτικο Βιβλίο

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΥΔΙΚΟΣ:

«Το βλέμμα στον τοίχο με τη μαντανία»

(Εκδόσεις «Ελληνικά Γράμματα»)

Γράφει ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΚΟΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Με εννέα διηγήσεις - διηγήματα εμφανίζεται ο Βαγγέλης Αυδίκος. Αν και η θεματολογία των διηγημάτων ποικίλει και οι τόποι δράσης απλώνονται στο Πανελλήνιο και πέραν αυτού, εν τούτοις θεματίζονται σε δύο βασικούς πυλώνες που σχεδόν ταυτίζονται με την αρχή και το τέλος της Εγνατίας Οδού. Ήπειρος - Θράκη. Είναι υποσυνείδητο μάλλον γιατί και η γραφή είναι δρόμος...υπό συνεχή διάνοιξη!

Οι πρώτες διηγήσεις έχουν ομφάλιο λώρο την Πρέβεζα, γενέθλια πόλη του συγγραφέα Βαγγέλη Αυδίκου. Μέσα σ' αυτές ξεδιπλώνεται ο περιπετειώδης αλλό και μίζερος και μοιραίος μικρόκοσμος της μεταπολεμικής κοινωνίας. Υποβλητικά φαντάσματα του εμφυλίου, μετανάστευση, κοινωνική (οικονομική) άνοδος με ενοχές, ερειπωμένες, αδιέξοδες ζωές, ο μικρόκοσμος των καθηγητών Γυμνασίου (εικόνα της κοινωνίας) η αλλοτρίωση και εν τέλει ο αργός θάνατος (όμως χωρίς ήχο όπλου) στην τυπική πόλη της πηλίκης, την Πρέβεζα.

Με ρεαλισμό και χειρουργική ωμότητα ο Βαγγέλης Αυδίκος ξεφλουδίζει την αγκινάρα της σύγχρονης κοινωνίας και όταν ανακαλύπτει το φαγώσιμο μέρος βλέπουμε να αναδύεται οκουλή-κι στον καρπό. Δεν είναι άλλο από την

αόρατη σκόνη του τίποτα που με τον καιρό όλα τα καλύπτει και τα θάβει.

Εν συνεχεία η ευαισθησία του Βαγγέλη Αυδίκου τον βάζει στη διαδρομή της Εγνατίας Οδού. Θεσσαλονίκη - Ξάνθη - Αλεξανδρούπολη - Έβρος. Όμως στις τελευταίες κυρίως διηγούνται σε δύο βασικούς πυλώνες που σχεδόν ταυτίζονται με την αρχή και το τέλος της Εγνατίας Οδού. Ήπειρος - Θράκη. Είναι υποσυνείδητο μάλλον γιατί και η γραφή είναι δρόμος...υπό συνεχή διάνοιξη!

Οι πρώτες διηγήσεις έχουν ομφάλιο λώρο την Πρέβεζα, γενέθλια πόλη του συγγραφέα Βαγγέλη Αυδίκου. Μέσα σ' αυτές ξεδιπλώνεται ο περιπετειώδης αλλό και μίζερος και μοιραίος μικρόκοσμος της μεταπολεμικής κοινωνίας. Υποβλητικά φαντάσματα του εμφυλίου, μετανάστευση, κοινωνική (οικονομική) άνοδος με ενοχές, ερειπωμένες, αδιέξοδες ζωές, ο μικρόκοσμος των καθηγητών Γυμνασίου (εικόνα της κοινωνίας) η αλλοτρίωση και εν τέλει ο αργός θάνατος (όμως χωρίς ήχο όπλου) στην τυπική πόλη της πηλίκης, την Πρέβεζα.

Εν τέλει ο Βαγγέλης Αυδίκος χωρίς λογοτεχνική επιτίδευση μάς δίνει ευανάγνωστες και στέρεες εικόνες του πρόσφατου νεοελληνικού βίου.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- **ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΝΔΡ. ΣΑΜΑΡΑ:** «ΚΙΡΑΣΟΒΟ (Αγία Παρασκευή) ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ»: Ματιές μέσα στο χρόνο, Ιστορία - Ήθη - Έθιμα. Ζωγράφου - Αθήνα 2002.
- **ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΥ ΙΝΤΖΕΜΠΕΛΗ:** «Δημήτριος Ποιητορική», διηγήματα, εκδόσεις «Στοχαστής».

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ:

- **ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΡΑΚΙΩΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ:** «ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΩΝ ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ ΚΑΘΟΔΟΣ». Συγγραφή - Επιμέλεια Δημήτριος Αν. Γάτσιος.
- «ΕΚΑΤΟ ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ» σε έμμετρη μετάφραση Ερρίκου Χ. Κορροβού, φιλολόγου.
- «Η ΠΟΛΙΣ ΑΔΟΥΣΑ»: Ανθολόγιο Ηπειρωτικής πεζογραφίας. Εισαγωγή - ερμηνευτική ανάλυση Ερατοσθένης Καψωμένος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ: «Απομνημονεύματα»
(Έκδοση Συλλόγου Ασημοχωριτών Κόνιτσας)

Το Ασημοχώρι ευτύχησε να γεννήσει έναν από τους πιο αξιόλογους σύγχρονους Ηπειρώτες Ευεργέτες, τον Βασίλειο Κ. Χρήστου (1905 - 1994). Ιατρός ακτινολόγος, από τους πρώτους στη χώρα μας, κληροδότησε με τη διαθήκη του, στο Σύλλογο Ασημοχωριτών, δημιούργημά του, «το μοναδικό του παιδί», όπως γράφει σ' αυτή, το σύνολο της περιουσίας του, ώστε από τα έσοδά της να εκπληρώνονται οι ευγενείς στόχοι του Ευεργέτη, που αποσκοπούν στη διαρκή ευεργεσία της αγαπημένης γενέθλιας γης του και στους κατοίκους της.

Ο Βασίλειος Κ. Χρήστου υπήρξε ιδρυτής του Συλλόγου Ασημοχωριτών (1927), εκ των ιδρυτών επίσης της Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλήδους (1937) και ήταν από εκείνους που αγωνίστηκαν για την ίδρυση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Ξεκινώντας τη ζωή του από το φτωχοχώρι της Κόνιτσας, μέσα από μύριες δυσκολίες και στερήσεις, καταξιώθηκε ως επιστήμονας γιατρός, ως κοινωνική και οικονομική προσωπικότητα στην Αθήνα. Όμως δεν απορροφήθηκε από την αίγλη της καταξίωσης. Παρέμεινε Απόδημος Ηπειρώτης, με σημαντική προσφορά στη γενέτειρα και την Ήπειρο.

Ο Σύλλογος Ασημοχωριτών, τιμώντας τον Ευεργέτη του εξέδωσε προσφάτως τα «Απομνημονεύματά του - Ιστορία μιας εποχής, ενός τόπου, μιας μικρής ορεινής κοινωνίας» (Εκδόσεις «Πρώτη Σελίδα»).

Φιλοτεχνείται ο Χρηστοβασίλης

Ο Δήμαρχος Ευρυμενών Φίλιππος Δερβάκης, ο Πρόεδρος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Άνω Καλαμά Γιάννης Φούκας κι ο γλύπτης Κώστας Καζάκος συναντήθηκαν προσφάτως στο Σούλι Χρηστοβασίλη. Σκοπός της συνάντησης ήταν να αποφασιστεί επί τόπου η διαμόρφωση του χώρου από το δήμο, στη θέση «Αγνάντιο» όπου θα τοποθετηθεί η προτομή του Ηπειρώτη πεζογράφου Χρήστου Χρηστοβασίλη.

Ο δήμαρχος συνεπής στις δεσμεύσεις του δείχνει αμέριστο και έμπρακτο ενδιαφέρον όσον αφορά τα έργα που θα γίνουν για την τελετή μνήμης προς το Χρηστοβασίλη το ερχόμενο Καλοκαίρι.

Στη θέση **Αγνάντιο** θα γίνουν πλακοστρώσεις και τοιχία. Ο υπάρχων τάφος θα ανασκευαστεί με υλικά που θα ταιριάζουν στο ειδικό περιβάλλον, ενώ ήδη άρχισαν οι εργασίες αναπαλαιώσεως της κατοικίας του Χρηστοβασίλη.

Ο γλύπτης επέλεξε μεταξύ πολλών φωτογραφιών, που του παρουσίασε ο δήμαρχος, την καταλληλότερη που θα τον βοη-

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΣΕΡΒΕΤΑΣ: «ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ, τ. Α' - ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ»

«Ο ΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ - ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ» (τόμος Α') επιγράφεται το νέο βιβλίο του Θεόφιλου Σερβετά, ο οποίος κατάγεται από το Πέτα της Άρτας και κατοικεί στο Αιγάλεω Αττικής. «Ο τίτλος του βιβλίου - όπως σημειώνει ο συγγραφέας στον πρόλογό του - υποδηλώνει το αυτονόητο, ότι δηλαδή ο αρχαίος κόσμος είχε πολλές όψεις...Μια τέτοια όψη είναι η ερωτική συμπεριφορά των ανθρώπων. Οι αρχαίοι έδιναν στον έρωτα μια «ιερότητα» που λειτουργούσε με ποικίλες μορφές». Η παρούσα εργασία με το γενικό τίτλο «ΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» ταξινομείται σε τέσσερις ενότητες και θα εκδοθεί σε τέσσερις τόμους. Ο πρώτος (ο παρών) αναφέρεται στην **αρχαία Ελλάδα**, ο δεύτερος στην **αρχαία Ρώμη**, ο τρίτος στο **Βυζάντιο** και ο τέταρτος στην **Ιερά Πορνεσία**, ένα φαινόμενο που εμφανίστηκε κατά την αρχαιότητα σε πολλές περιοχές της λεκάνης της Μεσογείου και της Πρόσω Ασίας.

Ο Θεόφιλος Σερβετάς μάς έχει δώσει ως τώρα και τα έργα: «**ΡΗΓΑΣ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗΣ - ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ**» και την εργασία «**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ**», που πραγματεύεται ειδικά αρχαιολογικά θέματα.

Ενεγράφη το 1926 στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από τότε και μέχρι τον θάνατό του διέτρεψε μία τριακονταετία (1926 - 1956), κατά την οποία εργάστηκε κυρίως ως διορθωτής κειμένων σε περιοδικά και εφημερίδες. Έζησε πτωχός, ενώ η φυματίωση ταλαιπωρούσε την υγεία του. Έμεινε και έβγαλε στα σαντόρια Πάρνηθος, Πεντέλης και Σωτηρίας.

Τον καιρό της κατοχής (1941-1944) έλαβε μέρος στην Αντίσταση στα αγαπημένα του χωριά των Τζουμέρκων, όπου ίδρυσε και λαϊκό θεατρικό θίασο, ο οποίος με αυτοσχέδια έργα του ψυχαγωγούσε τους αντάρτες. Για τον ποιητή και συγγραφέα Γ. Κοτζιούλα, αξίζει εκτενέστερη αναφορά στο μέληον. (Της πληροφωρίας μάς τις δίνει ο πρόεδρος της Αδελφότητας Πλατανούσας κ. Χρήστος Αναγνωστόπου, στα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»).

ΕΡΓΟ ΤΟΥ Λ. ΜΑΛΑΜΑ ΣΤΟ ΧΑΪΔΑΡΙ

★ «Οι Συνέταιροι», μια ρεαλιστική κωμωδία κοινωνικών ηθών του συμπατριώτη μας συγγραφέα **Λάμπρου Μάλαμα**, ανέβηκε στις 13 Απριλίου 2002 στη Σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου «Ανοιξη» Χαϊδαρίου από συγκρότημα του 1ου ΤΕΕ. Παραβρέθηκε και ο δημιουργός του έργου, ο οποίος έδωσε ομιλία σχετικά με την αισθητική του θεάτρου.

Ο ΛΟΥΡΟΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

★ Το βιβλίο του Αποστόλου Ζώτου «**ΛΟΥΡΟΣ (οδοιπορικό)**» παρουσιάστηκε στο Πολιτιστικό Πολύκεντρο του Δήμου Ηρακλείου Αττικής το Σάββατο 18 Μαΐου 2002. Το βιβλίο εκδόθηκε το 1994 (εκδόσεις Mini Book), στη μνήμη του πατέρα του Αθανασίου. Ο Απόστολος Ζώτος είναι Τομεάρχης των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου Αττικής. Στις 26 Ιουνίου στο Θεατρικό Τμήμα του Πολιτιστικού Πολύκεντρου θα ανέβει το θεατρικό του έργο «**Υπάρχει ελπίδα**».

ΒΗΣΣΑΝΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΤΖΙΟΥΛΑΣ

Μία πολύ ενδιαφέρουσα ομιλία έγινε πρόσφατα στο κέντρο "MANNA" της Αδελφότητας Βησσανιωτών Ηπείρου, στην Αθήνα. Ομιλητής ήταν ο **Τάσος Πορφύρης** και το θέμα του ήταν ο ποιητής Γ. Κοτζιούλας.

Ο ομιλητής γνώριζε προσωπικώς τον Γ. Κοτζιούλα. Αλλά συνεδύασε το θέμα της ομιλίας του και με τους δεσμούς της Βήσσανης με τη γενέτειρα του ποιητή Πλατανούσα (πρώην Ραψία), αφού αρκετές οικογένειες από την Πλατανούσα έχουν εγκατασταθεί στη Βήσσανη.

Ο ποιητής Γ. Κοτζιούλας γεννήθηκε στην Πλατανούσα το 1909 και πέθανε στην Πεντέλη το 1956, σε ηλικία 47 ετών. Τα πρώτα γράμματα έμαθε στο δημοτικό σχολείο της Πλατανούσας και στη συνέχεια τελείωσε το σχολαρχείο στο Καλίντζι. Το 1922 εισήχθη στο Γυμνάσιο Άρτας και το 1926 πήρε το απολυτήριό του. Μαθητής ακόμη στο Γυμνάσιο δημοσίευσε τους πρώτους στίχους.

Ενεγράφη το 1926 στην Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από τότε και μέχρι τον θάνατό του διέτρεψε μία τριακονταετία (1926 - 1956), κατά την οποία εργάστηκε κυρίως ως διορθωτής κειμένων σε περιοδικά και εφημερίδες. Έζησε πτωχός, ενώ η φυματίωση ταλαιπωρούσε την υγεία του. Έμεινε και έβγαλε στα σαντόρια Πάρνηθος, Πεντέλης και Σωτηρίας.

Τον καιρό της κατοχής (1941-1944) έλαβε μέρος στην Αντίσταση στα αγαπημένα του χωριά των Τζουμέρκων, όπου ίδρυσε και λαϊκό θεατρικό θίασο, ο οποίος με αυτοσχέδια έργα του ψυχαγωγούσε τους αντάρτες. Για τον ποιητή και συγγραφέα Γ. Κοτζιούλα, αξίζει εκτενέστερη αναφορά στο μέληον. (Της πληροφωρίας μάς τις δίνει ο πρόεδρος της Αδελφότητας Πλατανούσας κ. Χρήστος Αναγνωστόπου, στα «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»).

ΕΡΓΟ ΤΟΥ Λ. ΜΑΛΑΜΑ ΣΤΟ ΧΑΪΔΑΡΙ

★ «Οι Συνέταιροι», μια ρεαλιστική κωμωδία κοινωνικών ηθών του συμπατριώτη μας συγγραφέα **Λάμπρου Μάλαμα**, ανέβηκε στις 13 Απριλίου 2002 στη Σκηνή του Δημοτικού Θεάτρου «Ανοιξη» Χαϊδαρίου από συγκρότημα του 1ου ΤΕΕ. Παραβρέθηκε και ο δημιουργός του έργου, ο οποίος έδωσε ομιλία σχετικά με την αισθητική του θεάτρου.

Ο ΛΟΥΡΟΣ ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΤΤΙΚΗΣ

★ Το βιβλίο του Αποστόλου Ζώτου «**ΛΟΥΡΟΣ (οδοιπορικό)**» παρουσιάστηκε στο Πολιτιστικό Πολύκεντρο του Δήμου Ηρακλείου Αττικής το Σάββατο 18 Μαΐου 2002. Το βιβλίο εκδόθηκε το 1994 (εκδόσεις Mini Book), στη μνήμη του πατέρα του Αθανασίου. Ο Απόστολος Ζώτος είναι Τομεάρχης των Ελληνικών Ταχυδρομείων. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου Αττικής. Στις 26 Ιουνίου στο Θεατρικό Τμήμα του Πολιτιστικού Πολύκεντρου θα ανέβει το θεατρικό του έργο «**Υπάρχει ελπίδα**».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΤΟ 1912-1913

Του ΤΑΚΗ ΣΑΜΑΡΑ
Προέδρου της Αδελφότητας
Κερασσοβιτών Κόνιτσας

Με την ευκαιρία της 89ης επετείου της απελευθέρωσης της Ηπείρου, στις 21 του Φεβράριου του 1913, γράφονται αυτές οι γραμμές, που αφορούν τα χωριά της επαρχίας μας Κόνιτσας και ειδικότερα το Κεράσοβο.

Με τον ερχομό του 20ού αιώνα, το έθνος μας, που τα σύνορά του έφταναν τότε μέχρι το Βόλο και τον Αραχθό ποταμό, άρχισε σιγά-σιγά να συνέρχεται από τον ελληνoturκικό πόλεμο του 1897, τον ατυχή, που λίγο έλειψε να μας πάρουν φαλάγγι οι Τούρκοι και να μας ρίξουν κάτω από το «αυλάκι», τον Ισθμό της Κορίνθου.

Μεγάλη ταπείνωση υπέστη η πατρίδα μας. Δυσβάσταχτες οι πολεμικές αποζημιώσεις προς την Τουρκία. Αυτή την ταπείνωση βάρεως την έφεραν κυρίως οι στρατιωτικοί αλλοί και οι πολιτικοί. Έτσι άρχισε να αναοχυρώνεται και πάλι ο αγώνας για δράση. Πρώτη δράση τα κομμάτια της πατριωτικής οργάνωσης για απελευθέρωση της Μακεδονίας και της Ηπείρου. Συγκροτούνταν αντάρτικα σώματα, που δρούσαν μέσα στα σκληραγωμένα μέρη, πίσω από τις γραμμές του εχθρού, δίνοντας έτσι θάρρος και ελπίδα για ήμερη στους ραγιδέντες προγόνους μας. Πολλοί ήταν οι καπεταναίοι που δρούσαν στα μέρη μας, αλλά πρωτοστατεί ο

Η Επανάσταση του Κερασόβου Κονίτσης τον Οκτώβριο του 1912

συμπatriώτης μας αξιωματικός του ελληνικού στρατού Πάυλος Μεάς, ο οποίος θυσιάζεται στον αγώνα από εχθρικό βόλι.

Αρχίζει ο Βαλκανικός πόλεμος, οι σύμμαχοι Ελλάδα - Μαυροβούνιο - Σερβία - Βουλγαρία, σφυροκοπούν την Οθωμανική αυτοκρατορία από παντού. Στις 26 Οκτωβρίου, γιορτή του Αγίου Δημητρίου, απελευθερώνεται η νύφη του βορρά, η Θεσσαλονίκη μας, υπό την αρχηγία του στρατηλάτη διαδόχου Κων/νου. Έτσι όταν ο πόλεμος άναψε γερά και πολυμήτωσα τον Οκτώβριο μήνα του 1912, οι Ηπειρώτες, άντρες, γυναίκες και παιδιά είναι όλοι σε συναγερμό μεγάλου.

Ο απελευθερωτικός ελληνικός στρατός της Μακεδονίας προχωράει ακάθεκτος προς την Ήπειρο, μέσω της Δυτικής Μακεδονίας και των δικών μας περασμάτων της Πίνδου. Το μήνα αυτό, τον Οκτώβριο του 1912, που τα μέρη και τα χωριά της επαρχίας μας κατέχονταν από τους τυράννους Τούρκους με μεγάλες δυνάμεις στρατού, εφόσον η Κόνιτσα ήταν Υποδιόικση, οι Κερασσοβίτες, χίλια όπλα και άρμα, ΜΟΝΟΙ από όλη την επαρχία μας, ξεσηκώθηκαν, επαναστάτησαν, ενάντια σε μεγάλα αποσπάσματα Τουρκαλβανών που περιφέρονταν και λεηλατούσαν τα χωριά μας, αποκομίζοντας τρόφιμα στον αποκλεισμένο τουρκικό στρατό των Ιωαννίνων. Από μήνα Οκτώβριο 1912 μέχρι 18 Ιανουαρίου 1913, ημέρα αποφορά για το χωριό μας, οι γενναίοι πρόγονοί μας μάχονταν νυχθημερόν με τα τουρκαλβανικά στρατεύματα της περιοχής, εμπνδίζοντας αυτά να ανέθουν στα περσάματα του Μπε-

κού (Ταμπουρίου) - Βέργου - Βρύση Ρωμιού, από όπου θα ορμούσαν στην Ήπειρο τα προελαύνοντα νικηφόρα ελληνικά στρατεύματα του στρατηγού Σαπουντζάκι.

Έτσι και κατά αυτόν τον τρόπο απότρεψαν μεγάλες ενδοχικές του Μπεκίρ Αγά από τη Δυτική Μακεδονία (Μοναστήρι). Τρεις μήνες κράτησαν απόρρητα τα μέρη της Κλεισούρας, εφόσον στο χωριό μας, ενώ ο ανεφοδιασμός τους σε όπλα, πολεμοφόδια και τρόφιμα γίνονταν από τους ατρόμητους θαρραλέους Κερασσοβίτες κυρατζήδες, εν οίς και ο Γιάννης Γαλάνης, που είχε κάνει και «κλέφτης - αρματολός» και γνώριζε όλους τους δρόμους και μονοπάτια της Πίνδου με κλειστά μάτια. Ο ανεφοδιασμός γίνονταν από τα Τρίκαλα και την Καλαμπάκα.

Πάντα όμως υπάρχουν οι «Εφιάλτες» στην πατρίδα μας, αυτοί οι ελθεινοί προδότες. Έτσι και δω στη γενναία επαναστατική εξέγερση των προγόνων μας, βρέθηκαν τρεις προδότες. Ένας Κερασσοβίτης και δύο από κοντινό χωριό, που πρόδωσαν στους Τουρκαλβανούς ένα πέραςμα, ψηλά στη θέση Γερακοφωλιά, στη Νταλιόνη του Κλέστη, που φυλάσσονταν βέβαια, αλλά με λίγες Κερασσοβίτικες δυνάμεις. Από εκεί πλησιόβησαν τους ατρόμητους μαχητές αμυνόμενους προγόνους μας. Στον άμεσο κίνδυνο του αφανισμού των γυναικοπαίδων και γερόντων του χωριού μας, οι πρόγονοί μας εγκατέλειψαν άρον άρον το χωριό, παίρνοντας μαζί τους μόνο λίγο αλεύρι, αλάτι, τα ρούχα που φορούσαν και τα οικόσιτα τα ζώα τους. Ένα μέτρο χιόνι είχε μέσα το χωριό και δύο

μέτρα ψηλά στον αυχένα του Βέργου - Φούρκα. Μπροστά οι άντρες με τα φτιάδια άνοιγαν το δρόμο και ακολουθούσε πίσω το καραβάνι της προσφυγιάς. Πέρασε από τη Φούρκα, τους κρυφοκοίταζαν μέσα από παραθυρόφυλλα οι Φουρκιώτες, αλλά κανένας δεν βγήκε να τους πει δυο λόγια παρηγορίας, μια καλή κουβέντα, να τους δώσει μια φέτα ψωμί. Βρίκαν όμως μεγάλη φιλοξενία και συμπόνοια στα χωριά των Γρεβενών. Εκεί ξεχειμώνιασαν και την άνοιξη του 1913, επέστρεψαν και πάλι στο ρημαγμένο και καμένο χωριό τους. Όμως όχι όλοι. Πολλές Κερασσοβίτικες οικογένειες παρέμειναν και εγκαταστάθηκαν μόνιμα εκεί πέρα. Σχηματίστηκαν ολόκληροι οικισμοί που λέγονται ακόμη και σήμερα στα «Κερασσοβίτικα».

Η 18 Ιανουαρίου 1913 είναι η αποφορά ημέρα για το χωριό μας, γιατί τότε μπήκαν με προδοσία οι Τουρκαλβανοί μισθοφόροι στο Κεράσοβο, δυο χιλιάδες περίπου. Οι βάρβαροι επιδρομείς έκαιψαν το χωριό μας, οι δε ουρανομήκεις φωτιές και καπνοί φαινόταν ακόμα και από το χωριό Πεκλήρι, κατά ομοιογία ενός κατοίκου του. Σκότωσαν 15 αμάχους, γέροντες - γεροντίσες, τυφλούς, που δεν μπόρεσαν να φύγουν. Η δε τοπική ελληνική κυβέρνηση, για την ανδρεία και γενναϊότητα των προγόνων μας, στον ξεσηκωμό αυτό, ονόμασε το Κεράσοβο «Δεύτερο Σούλι».

Το πώς απελευθερώθηκε το Κεράσοβο και τα γύρω χωριά μας από τον προελαύνοντα νικηφόρο ελληνικό στρατό της Μακεδονίας, μας το περιγράφει ο πολεμιστής του έπους, ως εξής:

Είς Κόνιτσαν. Την αυτήν επίσης 110 Τούρκοι προερχόμενοι εκ Στρατιώνης επεχείρησαν προς ενδοχυσιν του στρατού Κερασόβου να καταλάβουν τον δεξιόν λόφον άνωθι της Αγ. Τριάδος, αλλήθ το σφοδρόν πυρ του οπληρχηγού Περικλή νάγκασεν αυτούς να επανέλθωσιν εις τα ίδια μετά μεγίστων απωλειών.

Την εσπέραν όμως της 25 προς την 26 Ιανουαρίου ο τουρκικός στρατός φοβηθείς κύκλωσιν του Κερασόβου υπό του ελληνικού στρατού, ήρπισε προτροπήν φεύγων προς νότον αφού προηγουμένως ηρήμασεν αυτό και έδεσεν εις πολλή σημαία το πυρ της καταστροφής.

Αι μαϊνόμεναι φλόγες εθέρizon απ' άκρου εις άκρον το δυστυχές Κεράσοβον, ότε ο ελληνικός στρατός αντιήλθης τούτο έσπευσε να ανακατίησιν αυτός.

Πρώτος ο ανθυπολοχαγός Γκούμας μετά της διμοιρίας του και των δυστυχών Κερασσοβιτών εισήλθον εις το πυρπολούμενον Κεράσοβον και εμάχοντο ήδη προς τον παμφάγον ήφαιστον, τον οποίον οι άνάνδριοι ενέσπεiron παντού εν τη εσχάτη απειλησία των. Ηδυνήθησαν να διασώσωσι περί τας 50 οικίας· ο κεντρικός ναός τον οποίον είχαν μεταβάλλει εις στρατώνη απεικόνιζε τους βανδαλισμούς και αι εικόνες τας ασβεβίας και τα αίσχη και η Αγ. Τράπεζα τους μοιшуσους και τας θρηωιδίας και επί της ιεράς προθέσεως εύρον επιστολήν έχουσαν και πολλή άρι έβξει ως εξής:

Προς τους Φουρκιώτας και Κερασσοβίτας
Εσείς ελέγατε πως στο Κεράσοβον δεν ημπορεί να εμβή Οθωμαν, στρατός· είχατε τερνιάξει με καύ ελληνικά κεφάλια και κρύψεταν τα γενήματα διά να τα φάη ο ελληνικός στρατός μέσα εις τες μινυτισές· ημείς όμως που πεινούσαμε τα ευρήκαμε όθα και τα εφάγαμεν εις υγειάν σας· και όταν θα πεινώσμεν θα έλθωμεν και εις Φούρκαν και Γρεβενά· επειδή εφάνητε ακάριστοι σας εκάψαμε και τα σπίτια σας, μόνον τες Εκκλησιές αφήσαμε γιατί είναι βακούφι.

Κεράσοβον 26 Ιανουαρίου 1913· Μουλλιάζμης Χουσσίν

Η επιστολή αυτή εστάλη προς τον διοικητήν Παναγιωκόλο εις Φούρκαν μετά ήπτομερούς εκθέσεως των φονευθέντων Τούρκων και της πυρπολήσεως του Κερασόβου, αι δε προφυλακάι των κ. Γκούμα, Τρίγκα και οπληρχηγών διέμειναν εις το όρος Σμόλνικα επί 24 ώρας άνευ σκηνών εν μέσω πακίας χιόνος και δριμύτατου ψύχους.

Την 27, 28 και 29 τα στρατεύματα αναπαύονται εις Φούρκαν. Την 30ήν όμως εστάλησαν προφυλακάι και πάλιν εις Σμόλνικα όπου διαρκώς εκινούνε και συγχρόνως ψυχρός άνεμος εοχμήτιζε χιονοστροβίλους κατακαλύψας τας οδούς και τα διάφορα υψώματα.

Αι προφυλακάι εκινδύνουν να αποθεσθώσιν εν τω μέσω της φοβερής ταύτης χιονοθύελλης...».

Ο Ελληνογαριβαλδινός Αθ. Γκούμας, ανθυπολοχαγός, δράσας κατά την μάχην Κερασόβου - Μολίστης

Η 20ή Ιανουαρίου ότε ο πριούός Ροχαγός του Α' Συντάγματος του Διαδόχου κ. Δ. Παναγιωκόλου ευρισκόμενος εις Γρεβενά εστάλη μετά δύο λόχων στρατού εις Φούρκαν, όπως εκείθεν προελάση διά Κερασόβου, Σταριτσάνης και Μολίστης εις Κόνιτσαν. Ευρισκόμενος όθεν εις Βραβόνιαν, χωρίον των Γρεβενών, μετά των ανθυποροχαγών του Κωνσταντάτου, Τρίγκα, Αντωνοπούλου και Γκούμα, εις τον οποίον ανέθηκε την αρχηγίαν των περιουληθέντων εκ των διαφόρων χωριών εδελόντων, εβάδισε διά μέσου των χιονοσκεπών λοφοσειρών του γηραιού Σμόλνικα εις χωρίον Ζουζούλη και εκείθεν μετά τετράωρον πορείαν διά μέσου ατραπιών εις Φούρκαν, όπου επήλθορηθήσαν ότι ισχυρά στρατιωτική δύναμις Τούρκων καταυλίζετο εις Κεράσοβον.

Συγκροτηθέντος συμβουλίου περί την εσπέραν, εις ο έλαβον μέρος πλην των αξιωματικών και οι οπληρχηγοί Ηγούμενος Παπαδόπουλος, Περικλής και Σιδέρης έχοντες υπ' αυτούς περί τους εκατό οπλίτας, απεφασίσθη ομοφώνως η τακτική αναγνώρισις του εδάφους και των Τουρκικών θέσεων Κερασόβου.

Δεν είχαν ακόμη γήλυοχαράξει η αυγή, ότε διεδόθη αίφνης ότι οι Τούρκοι συγκεντρωθέντες εις Κεράσοβον ετοιμάζον επιθεσιν κατά της Φούρκας· ευθύς τότε διετάχθη ο σαβηνικήτης να σημάνη προσηλητήριον, μεθ' ο πάντες αξιωματικοί, οπλίται, Φουρκιώται και Κερασσοβίται συνθηροίσθησαν εις την πλάτειαν του χωριού, ένθα γενομένης παρατάξεως μάχης, ήρχισεν η πορεία προς το Κεράσοβον, αφού εδόθησαν αι κατάλληλοι οδηγίαι υπό του διοικητού. Ο στρατός φάσας εις θέσιν Βέργου, Ιμά της Φούρκας, διετάχθη να αναπαυθί, επί δέκα ήεπτά της ώρας, ίνα εν τω μεταξύ αποσταλή εμπροσθοφυλακή προς ανίχνευσιν του εδάφους.

Κατ' εντολήν του διοικητού εστάλησαν ο ανθυπολοχαγός Γκούμας και Μπόνης ανθυπίαρχος μετά τεσσάρων ιππέων και 4 οδηγών εκ Φούρκας, οτινες φθάσαντες άνωθεν του Κερασόβου 200 βήματα μακράν των τουρκικών προφυλακών εις θέσιν Κοντή Ράχη πλησίον του υδρομύλου, χωρίς να γίνωσιν αντιήλητοι υπό των σκοπών, παρετήρησαν τους Τούρκους αμερίμους, άλλους μεν προσοπισσόμενους έξωθι των οικιών, άλλους καθοριζόμενους και άλλους έξωθεν της Εκκλησίας φορτώνοντας άθευρα και διάφορα άλλα τρόφιμα διά Κόνιτσας.

Λεπτομερή έκθεση της αναγνωρίσεως απέστειλαν εις τον κ. Παναγιωκόλο, όστις εν τω μεταξύ είχε κατέλθει μετά του στρατού εις θέσιν Αραία πεύκα και ότε ήδούν μετά τριώρων ανίχνευσιν του εδάφους ούτοι πτοιμάζοντο κατά διαταγήν του διοικούντος να επιστρέψωσι προς αυτόν αίφνης· εξ αριστερών ακούεται πυροβολισμός· ο ενθουσιώδης Καλόγηρος Ζέρμας ιδών οπλίτας Τούρκων καταρχόμενον εκ του λόφου επιυροβόλησε κατ' αυτού και τον εφόνησε. Το πυρ τούτο διεδέχθη έτερον πυκνόν εκ δεξιών εκ του σώματος του Σιδέρη βάλλησαν κατά των τουρκικών προφυλακών.

Τους αιφνιδισμούς τούτους ακούσαντες οι Τούρκοι κατέληφθησαν υπό πανικού ήλθοντες την προς την Σταριτσάνην άγρυσαν πλην 250 στρατιωτών αμυνόμενων εκ της Εκκλη-

σίας, της Σχολής και των οικιών υπό την αρχηγίαν ενός Μπίμπαση Αχμέτ βέη, 2 γιουμτζασόων και 4 μουλταζιμάδων (=ταγματάρχου, λοχαγών και ανθυπολοχαγών).

Παρά την θέλησιν των τότε νηαγκόθενσαν να πολεμήσωσι, αφού το πυρ είχε διαδοθή απ' αφοτέρων των μερών, όποτε εφθασεν επί τόπου εοπλισμένους και το κύριον σώμα του Ελληνικού στρατού προς ενδοχυσιν υπό την διοίκησιν του λοοντοκάροου Παναγιωκόλου αψησάντος συγχρόνως οπισθοφυλακήν εις Αραία Πεύκα την 3ην διμοιρίαν. Ευθύς τότε κατελήθησαν και στρατηγικαί θέσεις κατ' εντολήν του ταγματάρχου. Και το μεν κέντρον της Κοντής Ράχης κατέλαβεν ο ανθυπολοχαγός Γκούμας μετά της διμοιρίας, το δε δεξιόν οι ανθυπολοχαγοί Αντωνοπούλος και Τρίγκα και το αριστερόν ο τοιοούτος Π. Κωνσταντάτος μετά της 2ας διμοιρίας. Το πυρ ήναψεν εξ όθων των μερών ν από της 12 π.μ. της 24 Ιανουαρίου αφοδρόν κατά των Τούρκων διαρκέσαν περί τας εξ οχεδόν ώρας καθ' ας εφονεύθησαν και επληρώθησαν πολλοί εκ των εχθρών μεταξύ των οποίων και εις ανθυπολοχαγός. Περισοτέραν δε θραύσιν κατά την μάχην ταύτην επήνεγκεν εις τους Τούρκους το κύριον ελληνικόν σώμα, το οποίον κατείχε την διέξοδον προς την Σταριτσάνην. Επίσης κατά την μάχην ταύτην εφονεύθησαν και τρεις χωρικάι γυναίκες κρατούμεναι υπό των Τούρκων και πολλή ζωή με τρόφιμα.

Εκ δε την ημετέραν επληρώθη μόνον εις των οπαδών του οπληρχηγού Περικλή.

Κατά την μάχην ταύτην έλαβε μέρος και ο αστυνομικός σταθμάρχης Κερασόβου Γεωργακόπουλος και πολλοί Φουρκιώται και Κερασσοβίται.

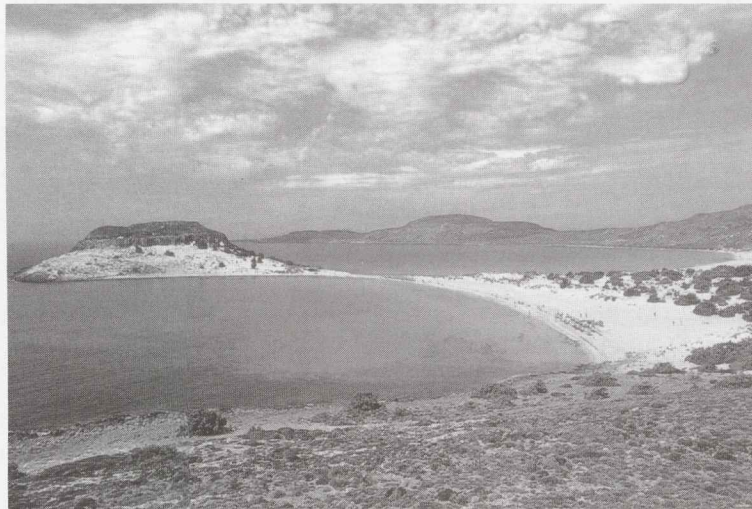
Επελθούσης όμως της νυκτός, η μάχη διεκόπη και οι ημέτεροι απεσύρθησαν εις Φούρκαν αφήσαντες προφυλακάς εις θέσιν Αραία Πεύκα, διότι ουδεμίαν διαταγήν είχαν προς κατάληψιν του Κερασόβου, αφού άλλως τε ο αριθμός των Τούρκων ήτο πολύ υπέρτερος. Επωφεληθείς όθεν τούτου ο τουρκικός στρατός και ενιοχυθείς σηματοπικός εκ Σταριτσάνης δι' ετέρας δυνάμεις κατέλαβεν επικαίρους θέσεις και ήρξατο την πρωϊαν αποστέλλων τα εναπομειναντα τρόφιμα εις Κόνιτσαν και πυροβόλων εις τον αέρα εκ του ΝΑ μέρους του Κερασόβου.

Την ιδίαν ημέραν μεταβαίνει εις Φούρκαν Κερασσοβίτης τις και αναγγέλλει εις τον διοικητή του σώματος ότι οι Τούρκοι επιτίθενται εφθασαν μέχρι των ημετέρων προφυλακών. Η διείσδυς αυτή αν και ήτο ψευδής εν τούτοις ο διοικητής έσπευσε ν' αποστείλη τον κ. Γκούμα μετά της 3ης διμοιρίας προς ενδοχυσιν του κ. Τρίγκα. Συγχρόνως όμως απηλεπλήρητοι διαταγαι παρά του κ. Καλόγηρα φρουράρχου Γρεβενών εφθασαν όπως διά παντός μέσου αποφυγούν την επιθεσιν μέχρι νεωτέρας διαταγής και ως εκ τούτου οι ημέτεροι ετήρουν στάσιν αμυντικήν.

Την 25 αι προφυλακάι των ημετέρων διεκρίνουν δύο χωρικούς εκ Μολίστης κομίζοντας επιστολήν προς τον Μπίμπασην, δι' ης εδίδθησαν αυτό ότι το ζωά τα οποία τους εζήτησαν δεν είναι κατάλληλα διά την μεταφοράν τροφίμων

ΜΙΚΡΟ ΠΑΣΧΑΛΙΑΤΙΚΟ ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

1. ΕΛΑΦΟΝΗΣΟΣ 2. ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ

1. Το σμιγοπέλαγο νησί

Πάνω: Η μοναδική παραλία του Σίμου με τα κρυστάλλινα νερά, τους αμμόλοφους και τους κέδρους. Κάτω: Ο αθιευτικός στόλος του νησιού είναι από τους μεγαλύτερους στη χώρα μας, συγκριτικά με τον πληθυσμό του. - Παιγνίδια στην άμμο της Μεγάλης Παραλίας.

Το Ελαφονήσι, όπως το ήνεο οι ντόπιοι, βρίσκεται στην αρχή του Ανατολικού τμήματος εισόδου του Λακωνικού Κόλπου δυτικά του Μαλέα και βόρεια των Κυθήρων, έχει έκταση 20 τ.χλμ. και μήκος ακτών 25 χλμ. Απέχει μόλις 350 μέτρα από την απέναντι ακτή (Παύνη), με την οποία χωρίζεται διά στενού και αβαθούς περάσματος.

Ανήκει στο νομό Λακωνίας, έχει σχήμα περίπου τριγωνικό και το κύριο τμήμα της επιφανείας της απλώνεται Βορειοανατολικά (χωριό Ελαφονήσου) προς Νοτιοδυτικά (Ακρωτ. Αγίας Μαρίας), σε απόσταση 3,5 μιλίων, ενώ στο μέσο αυτής της κατεύθυνσης εμφανίζεται χερσονήσος προςεχρή (Λεύκη - Φράγκο) μήκους πάνω από 1,5 μίλι και με νότια κατεύθυνση.

Απέχει από τη Νεάπολη, με την οποία συνδεέσται με φερμιπότ, 2 ναυτικά μίλια. Οι θάλασσες και οι παραλίες της, του Σίμου και της Παναγίας, στις οποίες φτάνετε οδικώς, θα σας καταπλήξουν.

Το βορειοανατολικό και το δυτικό τμήμα της Ελαφονήσου πλησιάζει από τα επτά νοσάκια της που αποτελούν δύο κυρίως συστάδες. Το νησί διαθέτει υποδομή σε ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια και κάμπινγκ και βρίσκεται πάντα.

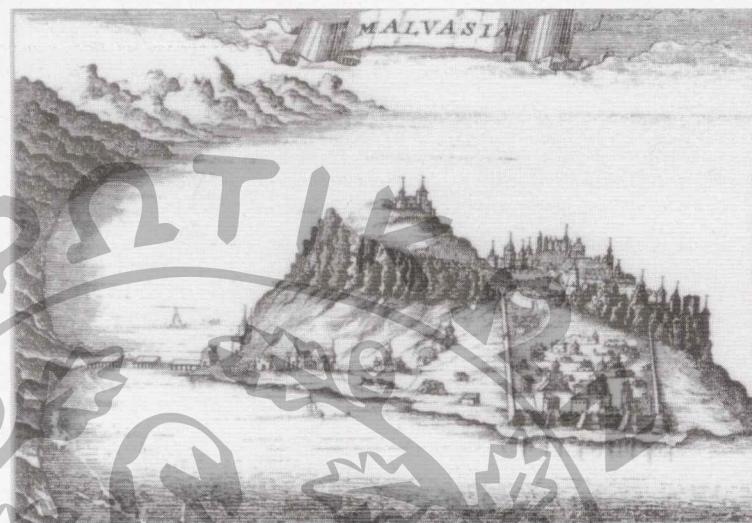
Όσοι ενδιαφέρονται για την τοπική ιστορία το βιβλίο του Ελαφονήσιωτη Κ. Μέντη, με πληροφορίες για όλη την περιοχή, κατατοπίζει.

Παρασπονδίσουμε τούτη τη φορά. Μάλιστα, ένας φίλος με λοξοκοίταξε όταν του είπα πως θα κατηγορήσω προς Πελοπόννησο μεριά. Δεν αντιλέγω, για τον καθένα ο γενέθλιος τόπος τις άγιες μέρες του Πάσχα έχει άλλη μυρωδιά. Μα τούτη η διαλεκτή χώρα, έχει τον κάθε της τόπο ευλογημένο. Και όταν κουβαλάς μέσα σου τις αισθήσεις της αφετηρίας σου, όπου και να βρεθείς ανακαλύπτεις τόσο διαφορετικά μα και τόσο κοινά βήματα. Στην Πελοπόννησο, λοιπόν, κυρίως στην Ελαφονήσο, και λίγο στη Μονεμβασία. Με τις ευχαριστίες μας στη Σούλα και στο Γιάννη, που δημιούργησαν μια φιλόξενη γωνιά και μας υποδέχθηκαν. Και θα είναι πάντα εκεί να καλώς ορίσουν και άλλους ακόμη...Ηπειρώτες.

Α.Ρ.

2. Γέφυρα με το χρόνο

Η Μονεμβασία, με το περίφημο κάστρο της, από τα μέρη που έχουν μείνει ανέγγιχτα από το χρόνο, βρίσκεται στη νοτιοανατολική άκρη της Πελοποννήσου. Ένα μικρό νησί που ενώνεται με την ξηρά με μια μικρή γέφυρα. Εδώ υπάρχει ο καινούργιος οικισμός, η «Γέφυρα», όπως ονομάζεται και είναι ο μεγαλύτερος οικισμός του Δήμου.

Μπαίνοντας στο κάστρο από τη μοναδική είσοδο - «μόνη έμβαση» - εξου και το όνομα της πόλης - η πουςία και η γαλήνη βοηθάνε στο ταξίδι στο παρελθόν. Αριστερά μόλις μπειτε υπάρχει το σπίτι του Μονεμβασίτη ποιητή Γιάννη Ρίτσου και στη συνέχεια ο κεντρικός δρόμος με το καληντερίμι· ο δρόμος της αγοράς σας οδηγεί στην κεντρική πλατεία με το παλιό κανόνι και την εκκλησία του Ελεγκόμενου Χριστού της μεγαλοπρεπούς Μητρόπολης.

Από εδώ διακλαδίζονται όλοι οι δρόμοι προς όλες τις γωνίες του Κάστρου. Πανέμορφες γωνιές θα συναντήσετε παντού. Στο επάνω Κάστρο, «στον Γουλά», όπως λέγεται, ακατοίκητος σήμερα, υπάρχουν ήψιψανα κτιρίων Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών χρόνων. Εκεί δεσπόζει η εκκλησία της Αγίας Σοφίας. Στο κάστρο υπάρχουν και άλλες παλιές εκκλησίες, όπως της Μυρτιδιώτισσας, της Χρυσοφίτισσας, του Αγίου Νικολάου, καθώς και παλιά αρχοντικά με μπαλκόνια πάνω στα τείχη. Η Μονεμβασία απέχει 95 χλμ. ΝΑ από τη Σπάρτη.

Το γεφύρι του Καλόγηρου το 1941 (Φωτ. Μ. Χρυσάκης).

Το γεφύρι του Καλόγηρου το 1913 (Φωτ. F. Boissonnas).

Γράφει ο Σπύρος Ι. Μαντάς

Βγαίνεις απ' την Άρτα. Τρέχεις στην ευθεία που στοιχίζουν, δεξιά - αριστερά, πορτοκαλιές. Διαβάζεις «Γέφυρα Καλόγηρου» και περνάς το Λούρο. Κι ύστερα, πρέπει να διαλέξεις: Γιάννενα ή Πρέβεζα; Ξαναδιαβάζεις: Γέφυρα Καλόγηρου! Πόσο θράσος! Γιατί λήει ψέμματα η σύγχρονη τσιμεντένια γέφυρα. Οικειοποιείται όσα αφηγείται ο θρύλος, παραβλέπει όσα η ιστορία επισημαίνει. Στο τέλος όμως, πάντα η αλήθεια αποκαλύπτεται. Ήρθαν οι φωτογραφίες-τεκμήρια αδιάσειστα-και γελιοποιήσαν τον...κλέφτη. Να τα πάρουμε με τη σειρά...

Ο θρύλος, που υποψιάζε...

Μια αυγή, άκουσε πολύ βαθιά μέσα του ν' ανεβαίνει η φωνή του Θεού του ο πάτερ Διονύσιος. Φώναζε του Στεφανή:

- Η Ξηλαία κ' η πέτρα από τα νταμάρια να κατέβει κάτω στην πεδιάδα, διάταξε.

Ο παραγιάς κοντοστάθηκε.

- Άλλαξε γνώμη για τη θέση της; Όμως κινδυνεύει κοντά στο ποτάμι, τόλημσε.

- Τι πράμα; ρώτησε ο καλόγηρος.

- Η εκκλησιά, είπε το παιδί.

- Δεν θα χτίσουμε εκκλησιά, είπε. Και κανέναν πια δεν θα κινδυνεύσει...

Μπήκε η άνοιξη. Ο ήλιος άρχισε να ψήνει τα καρπάκια, τα κορμιά των εργατών, γυμνά από τη μέση και πάνω, χάλκινα, αραιώνοντας από μέρα σε μέρα, πιάνοντας το μάκρος όλης της κοίτης, τραβώντας κάτω απ' το μυστήρι και τη βαριά το γιαπί κάθε μέρα πιο πάνω. Χαράματα τυφλά ο ποταμός τους δρόσιζε τα μέτωπα κι αυτοί τον πολεμούσαν όλην την ώρα ώσπου ν' ανάψει απάνω τους η λάβα του ήλιου. Φωνάζονται πια με τα μικρά τους ονόματα, ο Βλάσης, ο Γιώργης, ο Αρτέμης, «Γιώργη, φέρε το τρυπάνι, Βλάση τη σκάλα, Αρτέμη πιο θιανή πέτρα». Μια μέρα ήρθε ο Αρτέμης καθαρήληρης.

- Ο Αλιάχ να σας ευλογεί, είπε. Τί χτίζετε;

- Ένα γεφύρι, είπε ο πρωτομάστορας...

Το γεφύρι ξέφυγε απ' τα χέρια τους σαν μια υπαρξη ζεστή, νεογέννητη κι αντρίκια μαζί, μύριζε ανθρωπιά και γενναιότητα. Είχε το σώμα του ζαρκαδιού που πέτρωσε τη θυεργή τραχηλιά του. Ανέβαινε, κατέβαινε, ξανασάνεβαινε με την τυφλή δύναμή του, με τη φωνή της ύλης που μέσα του μυρμήδιζε από κούφωμα σε κούφωμα ως την ψηλή καμάρα του και κυριαρχούσε ο' ολόκληρη την πεδιάδα...

- Έλα, έλα να δεις που τελειώνει.

Ήταν ένα γεφύρι στο Λούρο! ...ΤΟΥ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ!

- Ποιός δίνει βάση να περάσει με τ' άλογά του;
- Μπορεί να κρατήσει όλες τις βοδάμαξες της Θεσσαλίας απάνω του, απάντησε ήρεμα ο πρωτομάστορας...

Η ιστορία, που αποδεικνύει...

Η πεδιάδα της Άρτας, μέχρι πάνω την Φιλιπιάδα, ήταν και είναι εύφορη, πάντα «αρτυμή του κόσμου». Υπήρχαν όμως και έλη, που επιβάρυναν την υγεία. Κυλούσε κι ο Λούρος, που μπορεί να αναζωογονούσε το χώρο, αλλιά, αδιάβατος, δυσκόλευε την επικοινωνία. Από παλιά λοιπόν, προσπάθησαν, έστω και με ξύλινες κατασκευές, να τον γεφυρώσουν. Γράφει, απ' τον 17ο κιόλας αιώνα, ο Εβλιά Τσελεμπή²: «...προς το ανατολικό μέρος (του φρούριου των Ρωγών), σε απόσταση δύο χιλιάδες βήματα περίπου, υπάρχει μια ωραία γέφυρα. Το ύψος της είναι πενήντα πήχεις. Είναι πολύ στενή και όποιος περνάει απ' αυτή καταθαμβάνεται από ίλιγγο. Έχει βάθος μια οργιά, ο δε διαβάτης φοβάται να ρίξει το μπί προς το βάθος. Απ' τη γέφυρα αυτή διέρχεται ο ποταμός Ρουμπάτης...».

Ο Ρουμπάτης, όμως, δηλαδή ο Λούρος, δύσκολα τιθασευόταν. Συχνά - πυκνά πλημμύριζε παρασέρνοντας όλες τις...ηιάσες του. Μόνιμη λύση προσπάθησε και πέτυχε ο ηγούμενος του μοναστηριού του Προφήτη Ηλία Διονύσιος που καταγόταν απ' το κοντινό Ελευθεροχώρι. Ξεκίνησε και σχεδόν τελείωσε ένα όμορφο πέτρινο γεφύρι. Σ' εκκλησιαστικό βιβλίο, μια ενθύμηση, γραμμένη γύρω στα 1870, προσφέρει πολύτιμες λεπτομέρειες³: «...Έτει σωτηρίω 1853 κατά μήνα Φεβρουάριον ήρχισεν η οικοδομή της γεφύρας Ινάχου ποταμού δι' εξόδων του Πανοσιωτάτου καθηγουμένου της Ιεράς και Σεβασμίας ενοριακής μονής του προφήτη Ηλία κ. Διονυσίου εκ κώμης Λευτεροχώρι⁴, όστις δεν επρόφθασε να το τελειώση, διότι κατά το έτος 1857 Απριλίου 6 απεβίωσεν. Ο δε διάδοχος αυτού, ο νυν ηγουμενέων κ. Ιερόθεος εξ Άρτης⁵ ετελειοποίησεν αυτήν μετά των έξω καμάρων με ουκ ολίγων δαπάνων εκ της αυτής ιεράς μονής. Το πρώτον και το δεύτερον εστοίχισεν υπέρ τα 120.000 γροσίων. Ετελειώσεν αυτό περί τα τέλη του έτους 1861. Διό γράφω εις ενθύμειον...».

Τριάντα χρόνια αργότερα, στα 1897, ο συνταγματάρχης του ελληνικού στρατού Νικόλαος Σχινάς, περιοδεύοντας τα σκληρωμένα ακόμη μέρη, θα μας δώσει πληροφορίες και για τη μορφή του γεφυριού⁶: «...από του χωρίου Κανεσσόι η οδός βαίνουσα ομαλώς επί πεδιάδος, καθισταμένης εν χειμώνι αδιαβάτου, ένεκεν των σχηματιζομένων ελών, φέρε εις Γεφυραν Καλόγηρου, δίτοξον επί του ποταμού Λούρου, της οποίας ο εις των θόλων έχει μεγαλειότερον άνοιγμα...».

Και τα χρόνια κυλήσανε. Στα 1912 που οι Έλληνες για να πολιορκήσουν το Μπιζάνι και τα Γιάννενα, χρειάστηκε να υπονομεύσουν το γεφύρι! Εμπόδιζε τα καΐκια-τότε ο Λούρος ήταν πλωτός-κι έπρεπε οπωσδήποτε να εξασφαλιστεί ο ανεφοδιασμός τους⁷. Φαίνεται όμως πως οι ζημιές ήταν μικρές, ασήμαντες, γιατί γρήγορα αποκαταστάθηκαν. Ο Ηλίας Γκίζας, κτηνοτρόφος απ' το Συρράκο, θυμάται να το διαβαίνει ξανά και ξανά με τα πρόβατά του στο δόμο για τα χειμαδιά κι αντίστροφα. Μάλιστα στα 1955, ζηλεύοντας τον τόπο, αποφάσισε να χτίσει σπίτι και να εγκατασταθεί για πάντα εκεί, κοντά στο πέρασμα. Το γεφύρι όμως δεν υπάρχει πια! Το είχαν ανατινάξει οι αντάρτες λίγο πριν τελειώσει ο εμφύλιος⁸! Δύο βάθρα σήμερα στις όχθες, κρυμμένα στις τιές, κι ένα μέσα στα νερά, θυμίζουν τη σύντομη, αλλή αληθινή ιστορία του γεφυριού του Καλόγηρου!

Κι οι φωτογραφίες, που επιβεβαίωσαν...

Είναι αλήθεια πως θρύλος κι ιστορία βοήθησαν αρκετά, όσο μπόρεσαν, τη φαντασία μας. Μέχρι που - όταν πια κανείς δεν το περίμενε - ήρθαν δύο φωτογραφίες ντοκουμέντα, κυριολεκτικά να αναστήσουν τη μορφή του χαμένου γεφυριού.

Η μία περιλαμβάνεται στο λεύκωμα της Μαρίας Χρυσάκη (1899-1972) που τύπωσε η Εθνική Πινakoθήκη το 2000. Στη σελίδα 161, βλέπουμε το γεφύρι μέσα στους βάλτους, σχεδόν αχρηστευμένο, να περιμένει ήες το τέλος που πλησιάζει. Η Χρυσάκη το βρήκε και το αποθανάτισε το 1941, όταν ανέβαινε στο μέτωπο...

Η άλλη φωτογραφία είναι πολύ παλιά. Την τράβηξε ο μεγάλος Fred Boissonnas (1858-1946) σχεδόν πριν εκατό χρόνια. Την ανακάλυψε όμως πρόσφατα, στη Γενεύη, ερευνώντας το αρχείο του Ελβετού φωτογράφου, ο Μιχάλης Πασιάκος απ' τη Σαγιάδα. Νέο ακόμη τότε το γεφύρι, νικάει το Λούρο εύκολα...

1. Από το «Στο ρεύμα του ποταμού», του Γιάννη Δάλη (Ερμής, 1986).

2. Εργολάβου Σπύρου: Εβλιά Τσελεπή, Ταξίδι στην Ήπειρο, σελ. 38-39.

3. Καιροφύλλα Κώστα: Ιστορικά Σημειώματα περί Άρτης, στα «Ηπειρωτικά Χρονικά», 1929, σελ. 83-84.

4. Διονύσιος Ελευθεροχωρίτης. Ηγουμένευσε στα 1825-1857.

5. Ιερόθεος Μπαϊκάς. Ηγουμένευσε στα 1857-1872.

6. Νικόλαος Σχινάς: Οδοιπορικών Ηπείρου, εν Αθήναις 1897, σελ. 202-203.

7. Οδυσσέα Μπέτσου: Λέθοβα και η Κάτω Λάκκα Σούλη, τόμος Β', Αθήνα 1978, σελ. 153.

8. Πληροφορίες από Α.Γ.Η. 7Φάκ. Ε2 (Επιστολή 162, του Ν. Καρατζέν).